

RIJK

AAN

- OPTIMISME
- PSYCHOLOGIE
- LIEFDE
- VRIENDSCHAP
- GEZONDHEID
- GELUK
- GESPREKKEN
- VR'JWILLIGERSWERK
- WILDE DIEREN
- HUISDIEREN
- TUIN
- ERBU HOREN
- ARCHITECTUUR
- SPIRITUALITEIT
- FINANCIËLE TIPS
- SPORT
- ENTERTAINMENT
- NATUUR
- FILOSOFIE
- OPVOEDKUNDE
- SPELLETJES
- BOEKEN
- REISJES
- FOTOGRAFIE
- MUZIEK
- TECHNIEK
- HISTORIE
- WINKELS
- COMMUNICATIE

aan bewoners die van hun wijk houden
uitgave Het Lage Land, 's-Gravenland en Prinsenland

Nr. 11 – jaargang 35 – september / oktober / november 2026

Colofon

Het gratis magazine RIJK verschijnt 4 maal per jaar, ongeveer in maart, juni, september en december. Digitale editie: www.rikroelfzema.nl

Wilt u ons informeren over iets of uw mening over de inhoud met ons delen, dan graag naar rijkaanalles@hotmail.com of bel 06-48143064. De redactieleden vinden uw mening erg fijn!

Dit magazine voor de wijk wil de lezer vooral gelukkiger, blijer in liefde en vriendschap, trotser op onze wijk etc. etc. maken. Kortom RIJK is vooral positief, inhoudelijk, informatief en vol met tips. De terugkerende onderwerpen voor en over de drie wijken zijn: de Wijkraad LLPG, vrijwilligerswerk, dieren in nood, gezondheidstips, communicatietips, natuur, architectuur, spirituele plekken, opvoedkundige antwoorden, hoe word je een leuke opa en oma, technische tips, winkels en bedrijfjes, historische weetjes, kennis over liefde, geluk en vriendschap, hoe om te gaan met eenzaamheid, wat weten boswachters en boa's over ons, financiële tips als je niet veel te makken hebt, waar kan je iets leuks bekijken in Nederland en achteraan in het blad een lang en zwaar artikel voor de liefhebber. We verschijnen te weinig om echt actueel te zijn dus voor de wijknieuw-tjes verwijzen we naar de Havenloods of apps over de buurten.

Redactie

Hoofredacteur Rik Roelfzema
Andrea Berkelder • Ineke van Engeldorp • Paul de Graaff • Harry van der Meiden • Guus van Meurs • Lydia den Otter • Dik Vuik

Advertenties

1 pagina: 800,- euro • ½ pagina 600,- euro • ¼ pagina 400,- euro • 1/8 pagina 200,- euro • 1/16 pagina 100,- euro • Prijzen exclusief 9% BTW.

Opmaak en productieadvies:

Hebbit strategische marketingcommunicatie - www.hebbit.nl

Druk:

Janssen/pers Rotatiedruk bv - Gennepe - 0485-490433

Hulp bij verspreiding Wijkmagazine RIJK

Wij danken alle winkeliers en bedrijven en hun medewerkers, dat ze met zorg onze krant neerleggen, zodat bezoekers deze mee kunnen nemen.

Albert Heijn - Mia van IJperenplein 89
Albert Heijn - Marinus Bolksplein 4
JUMBO Lage land - Samuel Esmeijerplein 21
JUMBO supermarkt - Wingerd 251
SAHAN supermarkt – Van Campenplein 182
Prinsenhof - Bramanteplein 2
Wijkhub Lage Land - 's Gravenland - Samuel Esmeijerplein 37
Huis van de Wijk Lage Land – Remmet van Milplaats 15
Het Palet – Duikerstraat 29
Prinsenviek – Prinsenvlaan

Hulp voor onderwerpen in de krant en de redactieleden is opnieuw uitgebreid uit onverwachte hoek. Onderstaande kringloopwinkels helpen ons al wat langer:

Kringloop Nieuw & Co – Koperstraat 31, R'dam
Kringloop Bonnefooi Kralingen – Oudedijk 94, R'dam
Kringloop Delen is Helen – Schoterbosstraat 4, R'dam
Kringloop Rataplan - Industrieweg 50, Berkel en Rodenrijs
Kringloop Zeist - Joh. Postlaan 4, Zeist
Kringloop Het Goed – Kapitein Grantstraat 24, Emmen
Kringloop De WAAR – Abel Tasmanstraat 23, Emmen

En hieraan kunnen weer zes toegevoegd worden:
Vindingrijk Kringloop – Riethil 6, Breda
Kringloop Het Goed – Spiegelstraat 54, Goes
Kringloop Het Goed – Fokkerstraat 510, Schiedam
Kringloop Het Goed – Heliniumweg 8, Vlaardingenv
Kringloop Het Goed – Kanaalweg 2, Hoogeveen
Kringloop Zuid – Watermolen 52, Maastricht

Het is inspirerend om te merken dat deze kringlopen (en ook de niet-Rotterdamse!) ons willen helpen. Vaak gaat het maar om bijna niets en misschien maar 1 of 2 keer per jaar, want zo vaak kom ik natuurlijk niet in bijvoorbeeld Emmen of Goes. Alle kleine beetjes helpen enorm! Zo proberen we samen de wereld iets mooier te maken. Dank vrienden, dichtbij en veraf!

Auteursrecht
© RIJK 2026. Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij de betreffende auteur. Wilt u iets overnemen, graag bericht rijkaanalles@hotmail.com. Bij goedkeuring van overname worden nooit kosten in rekening gebracht.

RIJK AAN • INHOUD

• HOE KUNNEN WE MINDER TELEURGESTELD WORDEN IN VRIENDSCHAPPEN?	4–5	• BEN JIJ EEN GOEDE BUUR?	20
• DE AALSCHOLVER: BEWONER VAN DE RINGVAART	6–7	• EEN BUURTPREVENTIETEAM, DAT IS INTERESSANT	21
• EILAND VOL MET AALSCHOLVERS IN DE RINGVAARTPLAS	7–8	• GETUIGE VAN EEN HISTORISCHE MOORD VERTELT	22–23
• VERBORGEN TUIN AAN DE 'S GRAVENWEG	9	• GEWELDIG! KILO & ZO	24
• GA GOLFEN!	10	• BOMEN AAN DE STEVE BIKOPLAATS TEGEN DE VLAKTE	25
• STILLE HELDEN VAN HET LEZEN	11	• DE KRALINGSE KERKLAAN, EEN ROTTERDAMS KERKENPAD	26–27
• STUDENTE IN ONZE WIJK STUDEERT AF	12–13	• TASTE WORLD FEST IN PRINSENPAK WAS TOP!	28
• EERSTE KENNISMAKING MET DE NIEUWE WIJKRAAD	14–15	• WAAR IS HET FEESTJE? IN DE RINGVAARTPLASBUURT OOST NATUURLIJK	29
• ACTIEVOEREN OP JE BORD	16–17	• VIJFTIG MEIDEN IN HET HUIS VAN DE WIJK: GLOW UP?	30–32
• TUINDORPEN IN ONS ROTTERDAM	18–19	• JONGE SLECHTVALKEN VLIEGEN ALLERBELABBERDST	33–35

RIJK AAN

Symboliek: dieprode tegenstrijdigheid

Dromen over klapprozen

In een droom betekent de klapproos 'vergetelheid' door zijn verwantschap met de papaver en de slaapbol. In de spirituele wereld moet de ziel alles vergeten wat het heeft meegemaakt om te kunnen reïncarneren, zodat het zich opnieuw kan laden met levenslessen. Op psychologisch niveau moeten we gedenken (levenslessen leren) om te vergeten, want het leven gaat door. Blijven hangen in het verleden, brengt een mens niet vooruit. [1] Een andere dromencyclopedie zegt het tegenovergestelde: "In een droom symboliseren klapprozen een periode van verleidingen en goede zaken, zij het dat dit uit instabiliteit voortkomt." [2] Dat laatste heeft een relatie met de christelijke symboliek, want bloemen zijn tijdelijke aandachtstrekkers, die dus niet tot geloof brengen. De kunstenaar Jacques Stella (1596-1657) beeldt in zijn schilderij 'Vanitas' (ijdelheid) een vrouw uit, die voor de ene helft bestaat uit bloeiende bloemen en voor de andere helft een geraamte is. [3]

Symbool voor de doden in WO 1

De klapproos en de slaapbol staan voor slaap, rust en vrede. Geschiedkundig kunnen bloemen een andere (lokale) symbolische betekenis krijgen. In Engeland is de klapproos het symbool van de overleden soldaten uit WO-1, maar niet in Frankrijk! [4] De Canadese geneesheer John McCrae schreef in 1915 het gedicht 'In Flanders Fields', nadat hij een gruwelijke Duitse chloorgasaanval

tijdens de Tweede Slag om de Ieper had meegemaakt. De begin- en eindregels van het gedicht symboliseren het offer van de dood als bevruchtend zaad voor de vrede. [5]

**In Vlaamse velden zweeft de klapproos vrij
Tussen kruisen, rij na rij.
Daar liggen wij; en in de lucht
Vliegen zwaluwen, nu nog met gedurfd gerucht,
Overstemd haast door geweergeschrei.**

**Wij zijn de Doden. Even terug, niet al te lang.
Nog in leven, van zonsopkomst tot zonsondergang,
Vol liefde en geliefd. Nu liggen wij
In Vlaamse velden.**

**Zet voort onze strijd: uit haperende handen glijdt
De fakkel; houd hem hoog en
Wil ons, de doden, niet verloochenenv
Anders kennen wij nooit rust, hoe de klapproos ook gedijt,
In Vlaamse velden. [6]**

[1]= Droomencyclopedie, Pamala Ball (1996)/(1998), pg.207 [2]= 10.000 dromen, Gustavus Hindman Miller, (1996)(1997), pg.59 [3]= Flowers forever (bloemen in kunst en cultuur), Isabella Legebeke e.a. (2026), pg.111 [4]= The culture of flowers, Jack Goody (1993), pg.298-299 [5]= Compendium van rituele planten in Europa, Marcel De Cleene e.a. (2024, 4de), pg.865 [6]= Vertaling Vic Diederens (2026)

Dank aan de lezers Hilma en Wil: de voorkant van het vorige nummer is geen Duizendblad maar Fluitekruid!

Hoe kunnen we minder teleurgesteld worden in vriendschappen?

Waarom werken we niet aan onze vriendschappen?

Over vriendschap kun je het niet vaak genoeg hebben. In RIJK is dat nog niet echt gebeurd tot mijn verbazing. In zijn voorganger ‘De Prinsenlandkrant’ stond een diepgravend, lang verhaal over wat filosofen en psychologen gezegd hebben over het mysterieuze verschijnsel ‘vriendschap’. [1]
In een nieuw boek over vriendschap stelt de schrijfster Saskia Kalb dat we vaak te weinig investeren in onze vriendschappen: “We doen vaak alsof vriendschap vanzelf hoort te gaan, natuurlijk en harmonieus. Pas wanneer die vanzelfsprekendheid wegvalt, blijkt hoe weinig zorg we voor deze relatievorm hebben.” [2]
En daar gaat haar boek over: vriendschap is enerzijds ‘fastfood’ geworden in onze jachtige en vluchtige tijd, anderzijds kenmerkt het begrip vriendschap zich nog door de diep romantische idealen van ‘vriendschap voor altijd’ en ‘vriendschap die zonder strijd verloopt’. Juist deze contradicties spelen ons parten: “Toch kun je constateren dat, ondanks dat we gemiddeld meer vrienden lijken te hebben dan onze voorouders, het ervaren gemis aan verbinding groter lijkt dan ooit. We zijn nooit eerder zo verbonden geweest, en toch voelen veel mensen zich alleen.” [blz.46]

De devaluatie van vriendschap

“Gemiddeld hebben we ongeveer twee ‘boezemvrienden’ bij wie we terecht kunnen met onze diepste zorgen. Daarnaast beschikken we over een vergelijkbaar aantal vrienden voor praktische steun. (...) Uit Nederlands onderzoek blijkt dat na zeven jaar slechts 30 procent van de vrienden nog dezelfde rol vervult. Vriendschap blijkt, vaker dan we vermoeden, een broos bouwsel.” [blz.53]
Zeer ondermijnend voor vriendschap is de verschuiving van wat vroeger het vriendschapsideaal was (intrinsieke waarde van het samenzijn) naar een gebruikswaarde of marktwaaarde van de vriend als ware het een speldenknop in jouw persoonlijke netwerk: de vriend als statusobject van jouw eigen rijke en sociale leven!
Deze moderne samenleving, waarin extravert-zijn de norm is (kijk mij eens lekker sociaal en succesvol zijn) is verwoestend voor de introverte mens. (Let wel: alle mensen bewegen zich op de as extravert – introvert, het is dus niet ‘of of’.) Voor de introverte mens geldt, dat die zich niet makkelijk van vriendenkring naar (nieuwe) vriendenkring beweegt.

Voorspellers van ons gedrag

“De dimensie extraversie – introversie lijkt een van de belangrijkste voorspellers van ons gedrag. Deze dimensie is tot op heden het meest onderzochte onderwerp in de persoonlijkheidspsycho-

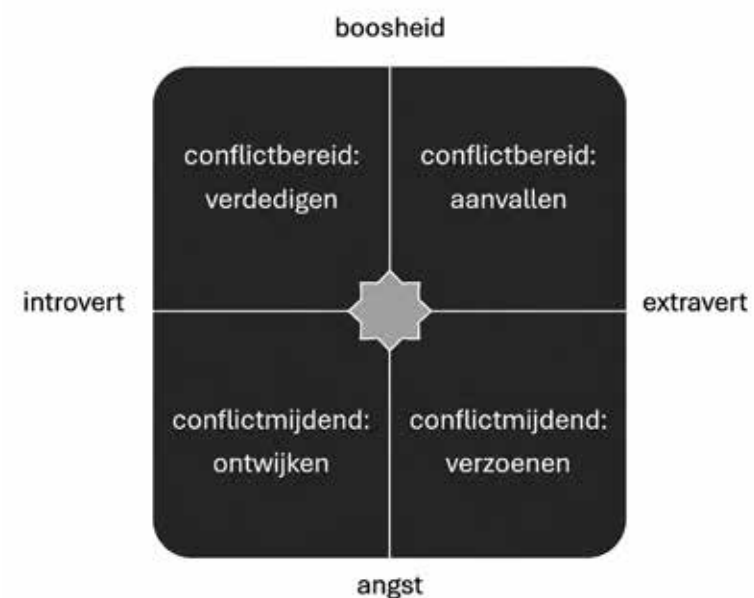
logie. (...) Het bepaalt bijvoorbeeld hoe waarschijnlijk het is dat je aan sport doet, vreemdgaat en risico’s neemt (in het geval van extraversie) of eerder leert van je vergissingen, goed functioneert na een nacht slechte slaap en kiest voor uitstel van beloning (bij introversie). En het bepaalt de manier waarop je relaties aangaat.” [-blz.66-67]
En hoe overleeft de introverte mens in een samenleving waarin ‘de luidste stemmen beloond worden’? Het moge duidelijk zijn dat in een samenleving waarin extravert-zijn de norm is, er onherroepelijk conflicten tussen mensen ontstaan.

Conflictmodel maakt inzichtelijk

Kalb maakt gebruik van een model, waarin de horizontale as van links (introvert) naar rechts loopt (extravert). De verticale as loopt van boven (boosheid) naar beneden (angst). Angst en boosheid zijn naast vreugde en verdriet de vier basisemoties (volgens psychologen). (zie tekening)
Ontstaan er in een vriendschap wrijvingen, dan kunnen de vier conflictstrategieën (verdedigen / aanvallen / ontwijken / verzoenen) met elk hun voor- en nadelen uitkomst bieden.
Vriendschap is niet altijd vanzelfsprekend, de loyaliteit naar elkaar kan langzaam afbrokkelen, doordat de balans zoek is geraakt.
“Misschien schuilt er in elke vriendschap een stille afweging, een impliciet saldo dat we, vaak onbewust, bijhouden tussen geven en ontvangen.” [blz.112]

Minder hoge verwachtingen

Het boek van Kalb draagt niet voor niets de ondertitel ‘De kunst

om minder van elkaar te verwachten’. Vriendschap is, zo denkt de schrijfster, minder hoog verheven als we misschien denken. Misschien komt vriendschap wel meer in de buurt van wat de filosoof Arthur Schopenhauer daarover zegt. “Vrienden heb je niet uit een verheven wens om ze vooruit te helpen of om deugdzaamheid te ontwikkelen (= theorie van Aristoteles). Dat is een te romantische gedachte volgens Schopenhauer. Een vriendschap vormt zich eerder uit een noodzaak, bijvoorbeeld om de pijn van eenzaamheid te verlichten, en heeft daarmee een egoïstisch motief. Het belang van de ander is niet het uitgangspunt, maar het eigenbelang. We ervaren een gebrek aan iets en constateren dat de ander complementair zou kunnen zijn, in de zin dat hij dit gebrek kan opheffen. Deze gedachte maakt dat vriendschappen altijd van tijdelijke aard zouden zijn. (...) Schopenhauer verzet zich tegen verheven idealen en richt de aandacht op de alledaagse motieven die onder verbondenheid schuilgaan. Bij hem draait vriendschap voornamelijk om nut.” [blz.143-144]

Onbekende filosoof uit de hoge hoed

“Uit de wetenschap is gebleken dat we eerder vriendschappen vormen met personen die op ons lijken. Men noemt dit vriendschapshomofilie en het betekent dat we ons aangetrokken voelen tot mensen die onze evenknie zijn in socio-economische zin. (...) Het tegenovergestelde hiervan is sociale heterofilie, waar het gaat over verschillen in gender, leeftijd, etniciteit of opleiding; ofwel vriendschap tussen mensen die in de basis verschillend zijn.” [blz.151]
Misschien is de kracht van Kalbs boek het naar voren schuiven van een onbekende filosoof Maurice Blanchot (1907-2003). “Voor hem is vriendschap geen bespiegeling, maar een open ruimte waarin verschil mag blijven bestaan. Het onuitgesproken krijgt er een plaats als voorwaarde voor nabijheid. (...) Volgens hem kan ware vriendschap niet worden gevangen in processen. Het is een ondoordringelijke verbondenheid die zich onttrekt aan definitie.” [blz.150 +152]

Het begrip ‘le neutre’ als kernwoord

Waar andere filosofen juist de harmonie en verbondenheid van de vriendschap benadrukken, ziet Blanchot juist tweeslachtigheid en spanning, waardoor er een vorm van terughoudendheid ontstaat. “Ware vriendschap onderscheidt zich doordat ieder individu recht heeft op zijn eigenaardigheden. Het anders-zijn wordt gerespecteerd; zelfs op een voetstuk geplaatst, zou je kunnen zeggen; de afstand die het anders-zijn met zich meebrengt wordt gekoesterd. (...) Bij Blanchot kun je misschien beter spreken over een maatschap dan over een vriendschap.” [blz.153] In een maatschap blijft ieder zichzelf, voegt alleen iets toe aan het geheel. Er is een waarborg om elkaars innerlijke ‘vreemdheid’ te bewaken. “Bij Blanchot is de vriendschap een erkenning: ‘Ik zie dat jij een mysterie bent dat ik nooit zal begrijpen, en ik beloof dat ik niet zal proberen je te veranderen.’” [blz.153]
Blanchot spreekt in zijn filosofie over de ruimte tussen mensen en

noemt die ‘le neutre’. Het is een dynamisch veld waarin een continue verbinding ontstaat, die rust op nieuwsgierigheid, openheid en bescheidenheid. Met die ander, je vriend, is zowel afstand als nabijheid. Er is een diep respect voor de ondoordringelijkheid en de uniekheid van die ander. Blanchot maakt ruimte voor afstand als vorm van trouw. Blanchots opvatting van vriendschap is minder verwachtingsvol en daardoor beschermt het de mens tegen het pijnlijke romantische ideaal van de eeuwige vriendschap.

Conclusie van de schrijfster

“Vriendschap laat zich niet vastleggen. Ze meandert: voedend en licht, maar ook onvoorspelbaar en soms pijnlijk. Wat overblijft, is geen handleiding, maar een houding – een keuze voor minder hooggespannen verwachtingen en minder opgelegde drukte. (...) Mijn vriendschappen vormen geen geheel, en zeker geen ideaal. Ze bestaan uit warmte en verschil, gedragen door wederzijdse tolerantie. Veel mensen zijn passanten, slechts een paar blijven. De een laat krassen achter op je eettafel of op je tere ziel. De ander plant een iris in je tuin of een glimlach op je gezicht. Wat achterblijft, nestelt zich vaak geruisloos in je bestaan.” [blz.191]

[1]= Kijk op www.rikroelfzema.nl en klik op 'over mijn publicaties' en dan op '2021-11-25 filosofie vd vriendschap en psychologie vd vriendschap' [2]= Vriend (De kunst om minder van elkaar te verwachten), Saskia Kalb (2026), blz.12

Vriend (de kunst om minder van elkaar te verwachten)
Saskia Kalb
Uitgeverij Noordboek
2026; blz.200; € 22,90

De aalscholver: bewoner van de Ringvaart

Een opvallende vogel

In Prinsenland bevindt zich een bijzondere vogelplek: een kolonie aalscholvers. Hoog in de bomen langs de Ringvaart broeden elk voorjaar tientallen van deze indrukwekkende vogels. Met hun lange halzen, zwarte verenkleed en karakteristieke houding (de vleugels wijd uitgespreid om te drogen) zijn ze nauwelijks over het hoofd te zien.

Waar de aalscholver vroeger vooral langs grote rivieren en meren voorkwam, is hij tegenwoordig ook een vertrouwde verschijning in woonwijken met voldoende water. Onze wijk biedt hem precies wat hij nodig heeft: visrijk water, hoge bomen en voldoende rust om te broeden.

De aalscholver (*Phalacrocorax carbo*) is een van de grootste watervogels van Nederland. Met zijn zwarte verenkleed, lange hals en stevige haaksnavel is hij gemakkelijk te herkennen. Van dichtbij zie je een groene of blauwachtige glans over zijn veren en in de broedtijd krijgen volwassen vogels opvallende witte veren op de kop en dijen.

Van visserijvogel naar stadsbewoner

Wat de aalscholver bijzonder maakt, is zijn manier van jagen. Hij duikt moeiteloos onder water en zwemt met krachtige slagen achter vissen aan. Daarbij kan hij wel tientallen seconden onder water blijven en verrassend diep duiken. Na de jacht klimt hij vaak op een paal, steiger of boomstronk om zijn vleugels te drogen. Anders dan veel andere watervogels zijn de veren van een aalscholver namelijk minder waterafstotend, waardoor hij efficiënter kan duiken, maar na afloop eerst moet opdrogen.

De aalscholver heeft een bewogen geschiedenis in Nederland. Lange tijd werd hij gezien als een concurrent van de visserij en werden

kolonies actief bestreden. Inmiddels is de soort beschermd en heeft hij zich sterk hersteld. Tegenwoordig broeden duizenden aalscholvers in Nederland en zijn ze op veel plaatsen een vertrouwd onderdeel van het landschap.

De combinatie van schoon water, voldoende vis en veilige rustplaatsen maakt ook woonwijken met vijvers, singels en plassen, zoals Prinsenland aantrekkelijk.

Het broedseizoen loopt van ongeveer februari tot juni. Aalscholvers bouwen grote nesten van takken hoog in bomen of op eilandjes. Meestal leggen ze drie tot vijf eieren, die ongeveer vier weken worden bebroed. Beide ouders zorgen voor de jongen, die na zeven tot acht weken uitvliegen.

Een vogel met veel bijnamen

Het is bijzonder dat deze vogel in de volksmond zoveel bijnamen had. Scheldevissers vergeleken aalscholvers vaak met een predikende religieuze. Protestantenvonden de vogel de bijnaam 'dominee' vanwege de witte bef en de zwarte veren. Katholieken noemden hem dan weer de 'priester'. Maar hij werd ook wel 'schollevaar' genoemd, vanwege zijn voorkeur voor schol of bot. Voor ons Prinsenvolker is dat heel grappig omdat een naburige wijk ook Schollevaar heet. Verder kwamen de bijnamen 'moddergans', 'palingdief' en 'kluiver' voor.

Watervogels in Prinsenland

Je hoeft niet veel te doen om aalscholvers en andere watervogels in de wijk te helpen. Het belangrijkste is ruimte geven aan een natuurlijke oever. Rietkragen, struiken en bloemrijke oevers bieden voedsel en schuilplaatsen aan vissen, insecten en amfibieën. Dat maakt het hele ecosysteem gezonder.

Ook inheemse struiken en bomen langs het water dragen bij aan een gevarieerde leefomgeving voor talloze vogelsoorten. Laat een deel van de natuur haar gang gaan, een beetje rommelig groen blijkt vaak juist het meest waardevol voor vogels en andere dieren.

Luister naar vogels: inspirerende podcasts

Wil je meer leren over vogels, dan hoef je niet altijd met een verrekijker op pad. Er zijn ook verschillende leuke podcasts waarin enthousiaste vogelaars hun kennis en verhalen delen. Misschien wel de bekendste podcast is de vogelspotcast van mees-tervogelaar Arjan Dwarshuis. Samen met zijn jeugdvriend Gisbert van Baalen, die niets van vogels weet, gaat hij wekelijks op pad naar diverse vogelgebieden. Leerzaam en ook nog eens heel grappig.

De podcast Vogelverhalen van Sovon Vogelonderzoek Nederland is ook de moeite waard. Wekelijks wordt een Nederlandse vogelsoort met experts besproken.

Heb je een bredere belangstelling voor de natuur dan alleen vogels, luister dan de hilarische podcast Groene Oren. Bekende Nederlanders doen dan net of ze een dier of plant zijn en vertellen dan over hun leven.

Of je nu een beginnende vogelaar bent of al jaren geniet van alles wat vliegt en zingt, deze podcasts en bovenstaande app zorgen ervoor dat je met andere ogen naar de natuur om je heen gaat kijken.

Eiland vol met aalscholvers in de Ringvaartplas

Een bewoonster uit Prinsenland vraagt aandacht voor de Ringvaartplas en tipt de RIJK

De Monty Python onder de vogelgidsen

In 2007 verscheen misschien wel de leukste vogelgids die ooit geschreven is. De titel is al enorm to the point: 'Dorrestijns Vogelgids', dus van schrijver en cabaretier Hans Dorrestijn. En ook dit werk druipt van droogte en depressie. In de gebruiksaanwijzing hoe je deze gids moet gebruiken, staat al direct dat de vogelgids niet compleet is, dat vogels diverse keren terugkomen en dat het om een persoonlijke keuze van de leukste vogels gaat, of op zijn minst dat hij ze zelf gezien moet hebben.

"Er zijn meerdere redenen om met de Aalscholver te openen. De belangrijkste is dat de Aalscholver met twee a's begint, maar ook niet van belang ontbloomt: de Aalscholver belichaamt het vertrouwen in de Toekomst." [1a]

In de jaren zestig leek de aalscholver in Nederland aan het uitsterven. Maar na het verbod op het bestrijdingsmiddel DDT ging het, volgens Hans, beter. Nu zijn ze zelfs tot in de steden zichtbaar. Maar voegt Hans hieraan toe: met witte en zwarte vogels gaat het aanzienlijk beter dan hun (fel) gekleurde soortgenoten. Dus juicht hij niet uit volle borst over hun terugkeer. Hans is niet de somberste:

Bijzondere burens aan het water

Even terug naar onze aalscholver in de wijk. Zijn aanwezigheid laat zien hoe belangrijk water, rust en voldoende voedsel zijn. Door groene oevers, schoon water en biodiversiteit maken we onze wijk aantrekkelijk voor vele vogels. Kijk de volgende keer eens goed naar die donkere vogel die zijn vleugels spreidt aan de waterkant.

Niet iedereen is blij met een aalscholver

Iedereen kent wel de aalscholver. In zijn zwarte pak schijnt hij immers alle auto's onder met zijn zeer moeilijk te verwijderen witte kak. Ik heb ergere auto's gezien, maar helaas geen foto gemaakt. Dit is er een (foto1) van één dag onder de verkeerde lantarenpaal geparkeerd. Ik weet hoe het is als je er twee weken onder staat: de mevrouw was even op vakantie. De Bijbel is een voorspellend boek. Niet voor niets wordt er twee keer gewaarschuwd voor de aalscholver.

Een keer in Deuteronomium 14, vers 14. In het andere Bijbelboek Leviticusstaat: “De volgende vogelsoorten gelden voor jullie als on-eetbaar: je mag er niet van eten en moet ze als weerzinwekkend be-schouwen.” [2] Dan worden er meer dan twintig (soorten, families) van vogels opgesomd, waaronder de aalscholver, die in sommige vertalingen ‘visuil’ wordt genoemd.

Niet iedereen is negatief over onze zwarte man

Bij de Maya's was de aalscholver een bijna heilige vogel. In het museum van Copan (Honduras) staat een beeld van een Maya-god met een aalscholverkop. En ook in Peru wordt een aalscholver met een zigzagnek afgebeeld in de wereldberoemde Nasca-lijnen. De Nasca-sjamanen konden met behulp van hallucinerende middelen vliegen, zodat zij degenen waren die de figuren daadwerkelijk zagen. Op de grond is er niets van te zien. Pas in 1547 werden de spirituele tekeningen vermeld in een reisverslag van de ontdekkingsreiziger Cieza van Leon.

Het christendom is niet zo positief

Ondanks dat de meeste streng gereformeerde mannen en vrouwen zwarte kleren dragen als ze naar de kerk gaan, is onze zwart gevederde aalscholver het symbool van de duivel. Omdat hij zijn prooi bijzonder snel vangt, lijkt hij op de duivel die ook de menselijke ziel snel in bezit kan nemen. De aalscholver is het symbool van het zondige.

Een oude Noorse legende vertelt over de ver op zee gestorvenen, die nooit ergens aanspoelden en dus leefden zij eeuwig op het onvindbare eiland Utrøst. Soms bezochten deze dolende geesten hun vroegere huis in de gedaante van een aalscholver. [3]

Bronnen:
[1a + 1b]= Dorrestijns Vogelgids, Hans Dorrestijn (2007), pg.51 + 54 [2]= Leviticus 11, vers 15, geciteerd uit 'Bijbel, Het Oude Testament in De Nieuwe Bijbelvertaling', (2005), pg.201 + Dt 14, vers 14, pg.323 [3]= Laatste deel van deze tekst berust op het boek van Marcel de Cleene e.a. Compendium van dieren als dragers van cultuur (2014), pg. 31 e.v.

foto's ©Paul de Graaff

Verborgen tuin aan de ‘s Gravenweg

Elk jaar kun je ‘verborgen’ tuinen bezichtigen: volgend jaar op 5 en 6 juni

Wat is een tuin eigenlijk?

Het Middelnederlandse ‘t(h)uun’ of ‘tuyn’ betekende ‘vlechtwerk van teen (twijgen)’. Een tuin is altijd een afgesloten terrein. De eerste tuinen waren binnen de muren van een klooster. Zij verbeeldden het paradijs en staken schril af tegen de ongecontroleerde wildernis buiten de poorten van het klooster. In de middeleeuwen noemde men een tuin een ‘hof’. De hof van Eden, het paradijs van Adam en Eva, werd dus voorgesteld als een tuin. Laten we even meekijken in een verborgen tuin aan de ‘s Gravenweg.

Ga golfen!

Waarom een rubriek over golf?

Over de RIJK beland je met buurtbewoners snel in een geanimeerd gesprek. “Waarom wel een artikel over jeu de boules, maar niet over de populaire golfsport?”, zegt een man in de AH aan het Mia van leperenplein. “De diepgravende artikelen in RIJK stelt mijn vrouw zeer op prijs, maar ik zou ook wat luchtige diepgraverij zien, nou, bijvoorbeeld golf.”

Door zo'n kort gesprek realiseer je je als hoofdredacteur dat je schrijft voor iedereen. En dat ik geen golf speel, mag in een besluit over de artikelenkeuze geen rol spelen. Goddank heb ik zeker twee handen vol vrienden en bekenden, die fanatiek golf spelen. Ik waardeer altijd hun verhalen. Na een paar weken vind ik een prachtig boek over golf in de kringloop. Zeer dankbaar loop ik met het aan de RIJK gedoneerde boek naar buiten. Snel naar mederedactielid Ineke, die regelmatig golft om te vragen of zij een nieuwe rubriek over deze sport ziet zitten. Zie hier: de eerste aflevering van een nieuwe rubriek over de mooiste golfbanen in Nederland.

De oudste golfclub van Rotterdam is de Rotterdamsche Golf Club uit 1932. Iedere golfer in Rotterdam weet hoe mooi de oorspronkelijk door Lodewijk Copijn ontworpen 9-holes golfbaan in Kralingen is. Hier wat foto's van de jongere De Hooze Rotterdamsche vlakbij Rotterdam en de Golfbaan Hitland. Nu alleen de beelden, want we kennen de banen. Maar in de nieuwe rubriek hopen we als RIJK de lezer juist van de gebaande paden weg te leiden naar ongekend golfplezier. En daar hoort dan wél een verhaal bij (en een adres!).

Stille helden van het lezen

Nooit worden ze genoemd

In onze drie wijken staan verschillende mini-bibliotheekjes. Hun eigenaren voorzien de buurt van gratis leesvoer in zeer uiteenlopende genres. Nooit trof ik in een kastje een monotoon aanbod aan. En dat vertellen de eigenaren ook aan mij, dat ze een zeer divers pluimage langs hun houten kastje aan de straat zien lopen. Soms bij een toevallige ontmoeting spreken bibliotheekeigenaar en bezoeker elkaar. Maar in geen van de kastjes is ooit een bedankbriefje achter gelaten. Daar leer ik van en dat ga ik dus anders doen. Ik print thuis wat complimentbriefjes uit en leg die in de auto. Waar ik ook kom, ik stop voor een minibibliotheek! Wel heb ik altijd 1 of 2 boeken achterin de auto liggen om achter te laten als ik eens een keer een boek uit zo'n mini-biebje meeneem. Het is heerlijk om de eigenaren in de RIJK in het zonnetje te zetten, want zij zijn het die ons kunnen laten nadenken over een economie, waarin niet altijd alles voor geld te koop hoeft te zijn. Kijk eens naar alle kringloopwinkels die RIJK gratis met woord en daad bijstaan! En, ten tweede, zijn zij de kleine steentjes in een wild kabbelende rivier van ontleding.

Bescheidenheid siert de mens

Mijn eerste idee was om het boekenkastje te fotograferen, dan een foto van de eigenaar naast het kastje en dan de eigenaar voor zijn of haar eigen boekenkast. Het leek me leuk om de foto's sociologisch te analyseren. Maar dat was buiten de waard gerekend. Om heel begrijpelijke redenen lukte het mij niet om alle bibliotheekeigenaren hiervoor te winnen. Ook wilde niet iedereen in de krant, ook om zeer begrijpelijke redenen. En zelf kwam ik tot de conclusie dat achternamen en de straatadressen niet echt handig zijn. Waarom? Omdat ik meerdere keren hoorde dat rond Koningsdag er mensen langs de kastjes fietsten, die er boeken uithaalden om op de vrijmarkt te gaan verkopen. Niet netjes natuurlijk. Sommige eigenaren nemen

overigens hun maatregelen.

Nou, Ellen, Gea, Frits en Lilian, Yvette en alle anderen wiens naam ik niet gekregen heb, ga door met jullie passie en inzet, want het stimuleren van lezen is een belangrijke taak.

Heeft lezen toekomst?

Van een kringloopwinkel kreeg ik het boek 'De lezende mens (de betekenis van het boek voor ons bestaan)' uit 2022 van Ruud Hisgen & Adriaan van der Weel. De schrijvers wijden een hoofdstuk aan de toekomst van het lezen. Allereerst signaleren zij natuurlijk de ontleding, doordat aandacht voor het scherm (van o.a. onze telefoon) uren onttrekt aan leesmogelijkheid. Hoe dan ook zal mogelijk het gedrukte boek het afleggen tegen het digitale beeldscherm. Mogelijk lezen mensen niet minder dan vroeger. Misschien lezen ze juist wel meer door alle beeldschermen. Maar de schrijvers stellen vast dat de huidige lezer vaak minder lange teksten (o.a. een boek) lezen. Alternatieven voor lezen, audio, video, telefoonscherm, stellen cognitief minder hoge eisen. Zo zal de kloof tussen mensen die goed kunnen lezen en laaggeletterden groter worden. Mede ook omdat het lezen op beeldschermen vaak enkel functionele teksten voorschotelt.

En dan leren leerlingen op school ook nog eens vaardigheden als hyperlezen en skimmen, omdat er zo'n immens aanbod van lettertjes is. En dat zal zeker ten koste gaan van het 'diepe lezen' dat vereist is voor een boek. Diep-lezen vormt sterk je denkvermogen en dus ook je kritische houding die in een democratische samenleving zo nodig is. Want met de korte ongenueanceerde teksten met ook nog weleens een wandelpad richting complottheorieën (want die verklaren in een enkel statement zeer complexe maatschappelijke zaken), loopt onze democratische orde gevaar. Lezen is meer dan informatie opnemen en toepassen.

Studente in onze wijk studeert af.

Velen kennen het gevoel om af te studeren. Bijvoorbeeld in de mode! Maar wat is ‘mode’ eigenlijk?

Een student uit een van onze Rotterdamse wijken

Julia Wittenberg studeerde af in de mode aan het Albeda (er zijn vier opleidingen: basisedewerker fashion, assistant fashion taylor, fashion designer en fashion tailor). Na de havo wil ze iets praktisch en mode heeft haar belangstelling. Hier op het Albeda leert ze alles over fast-fashion (= Shein, Primark, Temu etc.) en hoe mode ook duurzaam en maatschappelijk verantwoord geproduceerd kan worden. Ze ontdekt de waaier aan culturen en de schoonheid van de hoeveelheid andere visies op het verschijnsel mode. Ze leert om minder te oordelen over hoe anderen gekleed gaan. Ze ontdekt haar eigen kledingstijl en neemt haar moeder als inspiratiebron voor haar afstuderen. Haar deels Indonesische afkomst wijst haar naar haar moeders kast met daarin verschillende gebatikte stoffen. Voor haar afstudeercollectie gebruikt ze de stoffen uit die kast. En die afstudeercatwalk was een lust voor het kritische oog. Diverse opvattingen over mode en kledingstijlen passeren de revue: een lingeriecollectie voor curvy models, een ludieke collectie, speels en vrolijk, een draagbare duurzame collectie gespeend van luxe, een ondeugende collectie, waarin het spel met gender gespeeld wordt, een gothic en duistere collectie en een bijna kunstzinnige interpretatie van avant garde en kubisme. Het smaakt naar meer. De afsluiting met de afgestudeerden in kleding gemaakt van alle vlaggen uit de hele wereld (zo leek het), stemt hoopvol: iedereen is gelijk en mag er zijn.

Wat is mode eigenlijk?

Mode is eigenlijk een erg jonge uitvinding in de westerse geschiedenis. We kleden ons omdat het functioneel en eventueel ritueel nodig was. Zo rond de Franse revolutie, als de adelstand niet meer als vanzelfsprekend de macht heeft, bedacht de adel allerlei zich

opvolgende modestijlen om zo de opkomende burgerman toch te laten voelen dat hij er net niet bij hoort. Dan weer moesten de pruiken groot zijn, dan weer voornamelijk zwart om daarna weer snel in stijl te veranderen. De opkomende rijkere burgerman liep altijd achter de feiten aan en stond dus altijd voor gek. De opkomende modestijlen waren in het begin een afspiegeling van wat de hogere klasse vertegenwoordigde. Mode was dus imitatie. De filosoof Immanuel Kant schreef al dat kleding volgens de laatste mode wordt gedragen door de lagere standen nadat men die aan het hof al heeft afgedankt. En zo kom je al snel bij de opvatting van de Franse socioloog Pierre Bourdieu over distinctie en het gegeven dat elke klasse van hoog tot laag zijn eigen smaak en kledingstijl heeft. Kleding is dus het uitdragen van status.

De mode paradox

Door de opkomst van de massaproductie in de negentiende eeuw ontstaat een merkwaardige paradox. Enerzijds probeert men met kleding de eigen status te verhogen. Anderzijds omdat er een massaproductie is ontstaan, wil men zich ook weer onderscheiden van de ander. Om het preciezer te zeggen: er is een interne differentiatie naar personen in onze eigen klasse, anderzijds is er imitatie van personen uit de klasse boven ons. De uitvinding van ‘het merk’ is binnen deze paradox een van de meest sublieme marketinguitvindingen. Merken worden geladen door stratificatie: de (hoge) prijs bepaalt hoe er tegen je opgekeken kan worden. En hier ontstaat ook iets grappigs dat, wat mij betreft, het leukst omschreven wordt in het boekje ‘Ik ben onbereikbaar (over kunst, mode en communicatie)’ uit 1969 van Theodor Holman: “Hoe dommer de mens, des te meer houdt hij zich aan de mode. Mode is geen teken van goede smaak maar eerder een teken van niet weten wat goede smaak is. Wie anders is dan anderen, maakt die anderen onzeker. Mode geeft dus zekerheid. Mode geeft vriendschap (je bent hetzelfde als de ander). Mode vult in wat men niet weet en spaart derhalve tijd. Mode is dan ook handig. Het is de verworvenheid van een groep: datgene waarover niet meer gedacht hoeft te worden.”(blz.39)

Onvoorspelbaarheid in de mode

De grootste nachtmerrie voor mensen die hun geld in de mode verdienen, zijn de vele onvoorspelbare gebeurtenissen die de modetrends van de ene op de andere minuut kunnen veranderen. Allereerst zijn er de iconen die veel invloed hebben op wat we mooi vinden om te dragen. Van de ene op de andere dag tonen royalties,

filmsterren, (pop) muzikanten, influencers, sporters, de rich and famous, tv-personalities en kunstenaars ons kleding, die we onmiddellijk ook willen hebben. Maar grootschalige productie van een fashionitem kost helaas altijd veel tijd! En dan is er het grootste horrorscenario voor mensen in de mode-industrie: de streetfashion! Onstuurbaar en totaal onverwacht, kunnen jongeren of andere fashionistas iets tot trend verheffen, waar we nog nooit aan hadden gedacht. Denk aan punk, hiphop, aan fashion en anti-fashion. De boeken van Ted Polhemus, zoals Streetsstyle, Bodystyles, Fashion and anti-fashion, Hot bodies cool styles en

Unordinary people, zijn hier een bron van inspiratie. En ook de modeshow van de Albedastudenten is een inspiratie: zij brachten, los van zeer draagbare en duurzame kleding, ook een ironisch palet aan alternatieven voor de gangbare mode. Bij sommige studenten was niets te gek, spottend met schoonheids- en kuisheidsidealen, met gangbare opvattingen over creativiteit en vooral over de stereotypen van wat mannelijk en vrouwelijk zou moeten zijn. Als het aan hen ligt, wordt het weer leuk en inspirerend op straat.

Eerste kennismaking met de nieuwe wijkraad

Wat is een wijkraad eigenlijk?

De Rotterdamse gemeenteraad stelt wijkraden in om de inwoners van die wijken laagdrempeliger mee te laten denken over wat er allemaal in hun wijk gebeurt. Via de wijkraad kunnen bewoners, organisaties en ondernemers bij de gemeente aandacht vragen voor dingen die zij belangrijk vinden. Om maar wat te noemen: meer groen, welzijn, bereikbaarheid van de wijk of veiligheid op straat. De wijkraad verzamelt de ideeën en maakt plannen – samen met bewoners, wijkorganisaties en de gemeente. Wijkbewoners worden uitgenodigd om met buurtinitiatieven te komen. Maar wijkbewoners kunnen ook naar de openbare inspraakvergaderingen komen, omdat ze juist iets opmerken, dat mogelijk de gemeente ontgaat of waar de ambtenaren geen weet van hebben. Bijvoorbeeld: er liggen bijna dagelijks in de grasstrook in straat x of y lachgasflessen. De nieuw aangetreden wijkraadsleden vergaderen al volop in de wijk en er is al een aantal inspraakavonden geweest. Zo was er op een van die avonden een presentatie van de gemeente over de aanpak en vernieuwing van het winkelcentrum Marinus Bolkplein.

Wie doet wat?

De negen wijkraadsleden hebben allemaal portefeuilles, op grond van hun expertise en hun belangstelling. Er zijn zeven portefeuilles: 1= schoon, heel en veiligheid; 2= dieren, groen en klimaatbestendig; 3= inclusieve gemeenschap; 4= ondernemerschap en economie; 5= mobiliteit, bereikbaarheid en bouwen; 6= het afleggen van (gewenste) bezoeken aan bewoners o.a. met betrekking tot jubilea; 7= het beheren van de sociale media en de communicatie in het algemeen.

Kijk vooral eens op de website van de wijkraad www.wijkraadllgp.nl; je vindt daar foto's met hun naam, hun e-mail adressen, de portefeuilles en de (openbare) vergaderdata (en nog meer). De wijkkrant RIJK heeft de afgelopen jaren aandacht geschonken aan het goede werk van de wijkraad en doet dit de komende jaren samen met de nieuwe negen wijkraadsleden.

Wijkraadsleden stellen zich voor

In de komende nummers van RIJK interviewen we telkens een aantal leden. In deze aflevering zijn dat Thorsten Dingler (portefeuilles 1, 3 en 6) en Bert de Vries (portefeuilles 2, 3 en 7). Een leuke anekdote is, dat ze elkaar tegenkwamen op het Marinus Bolkplein toen ze beiden voor hun politieke partij aan het flyeren waren, respectievelijk Vijftig Plus en De Partij voor de Dieren. Er was gelijk een klik en het gesprek tussen de twee is in de wijkraad erg productief en opbouwend. Thorsten is welwillend om een Clean-up actie in de wijk(en) te organiseren, waarop Bert aanbod om samen met hem een actie voor ouderen te organiseren. Zij zoeken persoonlijk de verbinding: waar halen we samen energie vandaan om het werken in de wijkraad leuk en effectief te maken.

Oude en jonge wijkbewoners met elkaar in contact brengen

Recent heeft de wijkraad zich solidair verklaard met het protest tegen het afschaffen van gratis openbaar vervoer voor pensioenge-rechtigden. Een goede zaak vinden beide heren. Zij trekken binnenkort de wijk in om met ouderen te praten over hun wensen om jong

en oud met elkaar in contact te brengen. Zij gaan binnenkort naar o.a. de Sterflats, de Prinsenwiek en de Klapwiek om met oudere bewoners hierover te praten. Beide wijkraadsleden hebben een sterke band met het idee om ouderen en jongeren meer met elkaar in verbinding te brengen. Ze denken zelf aan events in het Prinsenvpark, of gewoon een klein podiumje in het park waar wat ouderen oefenen op hun muziekinstrument en wat stoeltjes er omheen voor eventuele luisteraars. (Hier voegt Thorsten met een lach toe: wat mij betreft mogen oud én jong daar oefenen!) En vooral zouden de openingstijden van de Huizen van de Wijk anders moeten worden. Nu zijn de meeste Huizen van de Wijk zo rond vijf, zes uur gesloten, maar juist de jeugd vindt het begin van de avond een goed ontmoetingsmoment. En juist in het weekend zouden ze geopend moeten zijn. En bijna vergeten, zegt Thorsten, we gaan ook nog basisscholen bezoeken in een poging ouderen aan jongeren te koppelen door middel van een gezamenlijke schoonmaakactie in hun buurt. Belangrijk is dat er gespreksmomenten gecreëerd worden voor ouderen en jongeren, want alle verbinding begint met een aftastend gesprek.

Wijkraad is vol aan de bak

Voor de beide wijkraadsleden is het duidelijk dat je je energie positief moet inzetten. De invloed van een wijkraad is immers beperkt. Staand beleid kan niet meer ongedaan gemaakt worden. Als je nu nog protesteert als wijkbewoner tegen de invoering van een 30-kilometerzone in je straat, dan ben je jaren te laat. Dus het gaat nu om wat er de komende tijd besproken wordt in de gemeenteraad. Het invoeren van betaald parkeren in de hele stad, dat is nu een heikel punt. Laat je dus horen als wijkbewoner, zodat de wijkraad een signaal af kan geven richting de gemeente. En er ligt al heel wat op haar bordje. Zo dreigde de speeltuin aan de Dirkje Goedhartstraat gesloten te worden. Buurtbewoners klaagden, en het resultaat van intensieve gesprekken is dat het speeltuintje openblijft. Maar nu moeten de over het geluid klagende buurtbewoners niet vergeten worden! Dus wordt er nagedacht over huisregels, die kunnen gelden voor het speelterrein. Er moet dan een bord komen. Bewoners uit de Lieven de Keystraat klaagden over een groenstrook die hevig verwilderde en weinig biodiversiteit kende. Bert gaat er achteraan om mogelijk een stuk om te ploegen langs die groenstrook en die in te zaaien met een rijk palet aan verschillende wilde planten.

Is er ooit nog plaats voor een circusje?

Dan is er nog het braakliggende stukje grond aan de Ben Goerionstraat tegenover metrostation Schenkel. Er komen tijdelijke woningen. Maar, zeg ik in het interview: daar kwam altijd een heel lief circusje. Van de directeur weet ik dat Magic Circus moeite heeft om vergunningsplekken in de wijken te krijgen. En in nummer acht van de RIJK (pg.30-31; kijk op www.rikroelfzema.nl) heb ik niet voor niets positief over dit circus geschreven. De voorstelling en de sfeer tussen oud en jong in de zaal was betoverend ontroerend. Dit circus moet elk jaar terug in onze wijk! Ik vraag Bert en Thorsten goed op te letten of het circusje weer mag komen. Ze luisterden welwillend.

Gerben Vreugdenhil
(ontbreekt op de foto hieronder)

Bovenste rij van links naar rechts: Thorsten Dingler, Ryan Schlink, onze burgemeester, Chelsey Pelkman, Jan-Dirk Wildeboer, wijkraad coördinator Touraj Ghadimkhani. Onderste rij van links naar rechts: Bert de Vries, Julian Booms, Astrid Spierings, Ron Davids (voorzitter)

Actievoeren op je bord

Ingrediënten halen voor een lekkere en gezonde maaltijd, kan nog leuker worden!

De wereld staat in brand, wat moet ik?

Het zijn onzekere tijden. Veel mensen kijken liever niet meer naar het nieuws, omdat ze dagelijks geconfronteerd worden met problemen waar ze mogelijk wel last van hebben, maar niets aan kunnen doen.

We lezen over de gevaren van gif in ons voedsel en in de bodem. Hoe kan je daaraan ontsnappen? De laatste maanden zien we allemaal dat het eten duurder wordt. Wat kan je daartegen beginnen? Als individu kan je helemaal niets, als zelfs Europa in de wereld geconfronteerd wordt met problemen die ze slechts kan accepteren. We zien de prijzen stijgen door hogere kosten van kunstmest, als gevolg van de gestegen energiekosten. Sommige mensen trachten door actie te voeren toch invloed op de wereld uit te oefenen. Helaas luisteren de veroorzakers van de problemen meestal niet naar de actievoerders.

Wah is dah, regeneratieve landbouw?

Actievoeren op je bord

Maar er is ook een andere manier van actievoeren. Je kan actievoeren op je bord. En dat is ook nog eens leuk. Door de keuzes die je maakt voor je eten. Ja, het is maar een druppel op de gloeiende plaat. Maar alle druppels bij elkaar maken ondertussen wel een flinke plas.

Er zijn inmiddels boeren die kiezen voor 'regeneratieve landbouw'. Dat betekent dat ze starten met de grond waarop ze hun producten verbouwen. Ze ploegen het land niet om alle bodemorganismen niet te verstoren. Er vindt wisselteelt plaats, waardoor de grond weer kan herstellen. De grond blijft altijd bedekt met planten, waardoor zon en wind geen vat op de aarde kunnen krijgen. En er wordt veel nagedacht over behoud van vochtigheid in de grond, juist in deze tijd van extreme droogteperiodes.

Er zijn inmiddels zo veel initiatieven op het gebied van regeneratieve landbouw en biologische veeteelt, dat het toch wat gaat uitmaken. En de beweging groeit. Steeds meer mensen kiezen voor minder, maar beter en gezonder vlees en voor meer en gezondere groente. Bij voorkeur haal je de gezonde voeding dichtbij. Direct bij de boer. Dat scheelt transportkilometers en is ook nog eens een leuk uitstapje. Maar denk daarbij ook aan biologische groenteteelt, die geen dure kunstmest noch bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Je bent allang niet meer alleen

Kijk maar eens op de regeneratieve kaart van Nederland om te zien hoeveel initiatieven er zijn. Het zijn er ondertussen zo veel dat je Nederland bijna niet meer ziet en er komen er steeds meer bij. En als je toch zit te kijken zoek dan een boerderijwinkel in de buurt. Je kan

Biologische markt op de Noordermarkt

ook lid worden van een CSA, Community Supported Agriculture, een lokale moestuin waar je elke week je groente kan halen. Of als je een groot deel van je voedsel van een biologische boerderij wil

krijgen, kijk dan eens naar een Herenboerderij. Dit zijn coöperatieve boerderijen waar je lid van wordt door mede-eigenaar te worden. Samen duurzaam voedsel produceren. Er zijn er twee rondom Rotterdam. Herenboeren de Vlinderstrik (Bergschenhoekseweg 95) en Herenboeren Rhooen.

Ontspannen boodschappen doen met een verhaal

Maar om te beginnen is het misschien een goed idee om de fiets te pakken en in de buurt naar een boerderijwinkel te gaan. Of kijk op zaterdag eens op de Noordermarkt bij de biologische markt. Deze week fietste ik naar de Hoeve Biesland in Delfgauw. Daar hebben ze een boerderijwinkel met een keur aan producten. Ik nam een mooie entrecote mee en nieuwe aardappels, uien en room. Vergeet daar niet om eens even rond te kijken bij de kalfjes bijvoorbeeld.

Op de Noordermarkt kocht ik koolrabi en paddenstoelen, prachtige tomaten en peterselie en selderij, en voor het toetje aardbeien. Als je daar toch bent, drink je natuurlijk een lekker kopje koffie en eet je een lekker hapje bij een van de vele kraampjes. Zo is boodschappen doen leuk. Met alle boodschappen kookte ik dit onderstaande actiemenu. En je hebt een mooi verhaal voor je gasten over je fietstochten, over de herkomst van de groente en het vlees.

Actiemenu

Tomatensoep

Kook de tomaten met een ui in stukjes, een teentje knoflook een bosje peterselie (hou een beetje achter voor de koolrabi) en selderij, totdat de tomaten uit elkaar vallen en de uien en de knoflook zacht zijn geworden. Passeer dit door een zeef en maak het op smaak met een groentebouillonblokje, peper en zout. Maak de soep af met een scheut room.

Geroosterde koolrabi

Verwarm de oven op 200 graden. Schil de koolrabi, snij die in stukjes en bak deze in olijfolie met een of twee teentjes knoflook 5 tot 8 minuten in een pan die ook in de oven kan. Bestrooi het gerecht met Parmezaanse kaas. Zet de pan ca. 20 minuten in de oven. Bestrooi daarna met peterselie.

Entrecote met paddenstoelenroomsaus

Ondertussen bak je de paddenstoelen met een gesnipperde ui en als je wil een teentje knoflook uit de knijper tot ze mooi gebakken zijn. De laatste vijf minuten bak je de entrecote in roomboter. Haal deze uit de boter en laat rusten, terwijl je de paddenstoelen verder bakt in de pan waarin de entrecote werd gebakken. Maak de saus af met peper en zout en een flinke hoeveelheid room. Laten inkoken en zo nodig een beetje binden naar eigen smaak.

Gekookte nieuwe aardappels

Kook de aardappels zoals je dat gewend bent. Stoom ze droog en schenk er een beetje olijfolie over en een klein beetje grof zeezout.

Aardbeien met slagroom

En vergeet niet om alvast het laatste beetje room te kloppen voor de aardbeien als toetje.

Zo is alles ongeveer tegelijk klaar. Smakelijk eten.

Tuindorpen in ons Rotterdam

Maak eens een dagtripje naar zeer bijzondere plekjes in Rotterdam

Tuindorpen als ideaal

Rond 1900 waren de woonomstandigheden van de arbeiders in de grote steden erbarmelijk. Hun kinderen haalden vaak niet eens hun vijfde verjaardag. De cholera-uitbraak in 1849 koste 20.000 levens. De woningen van arbeiders waren klein, onhygiënisch. In 1901 werd de Woningwet, met daarin eisen aan veiligheid en gezondheid van woningen, aangenomen. Een groep sociaal voelende fabriekseigenaren liet zich inspireren door het gedachtegoed van de Engelsman Ebenezer Howard die een boek schreef, waarin hij steden schetste zonder lamelndige sloppenwijken. De Tuinstad was geboren. Zon, licht, lucht, ruimte en stromend water, dat waren de ingrediënten van nieuw te bouwen woonwijken voor de fabrieksarbeider. In die wijken waren ook alle voorzieningen aanwezig, zoals winkels, kerken en ontspanningsruimtes. En dat alles vlakbij de fabrieken, zodat een lange reistijd niet meer nodig was. De werkenden konden snel bij vrouw en kinderen aanschuiven.

Rotterdam kent vier tuindorpen

Pak je fiets en ga eens naar Het Witte Dorp (Baardsestraat / Barkasstraat) of naar Heijplaat (Rondolaan / Courzandseweg) of Bloemhof (Balsemienstraat) of Vreewijk (Groene Hilledijk). In het boek vind je een schat aan informatie, die makkelijk wegleeft. Je weet dan waar je op moet letten als je in deze prachtige tuinwijken van Rotterdam rondfietst. Het boek beschrijft alle gebouwde tuindorpen in Nederland, dus het is een prachtige reisgids voor eigen land.

verenigingsgebouw

Kenmerken waar je op kunt letten

Alle tuindorpen kun je herkennen aan het dorpse karakter en de traditionele architectuur met prachtige versierselen, maar ook aan het vele groen en de tuinen bij alle huizen en een centraal groen plein. Er is bouwkundige samenhang, maar ook voldoende variatie in de verschillende woningen per doelgroep, zoals de gewone fabrieksarbeider of de opperman of zelfs de directeurs. In het wijkje zijn alle voorzieningen aanwezig en ook nog op loopafstand. Vaak zijn er hofjes, theaterzaaltjes, poortgebouwen en hebben de woningen erkerijtjes of pergola's. In het boek word je aan de hand meegenomen, waar je op kunt letten en hoe alles heet. Ik weet zeker dat je met dit boek in de hand Nederland gaat bereizen om rond te dwalen in onze prachtige tuindorpen!

Atlas van tuindorpen in Nederland
Martijn Haan
Uitgeverij: W BOOKS
2026; blz.248; € 49,95

interieur verenigingsgebouw met achterin het toneelpodium

vaandel verenigingsgebouw

bijna de Efteling

Julianakerk, ooit afgebrand en nu weer bewoond

poortgebouw detail

speciaal metselwerk

poortgebouw 2

poortgebouw 1

Ben jij een goede buur?

Wat kunnen Het Lage Land, 's Gravenland en Prinsenland leren van Oost-Nederland?

Het oude dorp en de nieuwe stad
Het recent gepubliceerde boek over Noaberschap komt niet uit de lucht vallen. De schrijvers van het boek wijden er een heel hoofdstuk aan. Ze vragen hulp aan de socioloog Ferdinand Tönnies: hij onderscheidt twee typen van sociale organisatie 'Gemeinschaft', waarmee hij het oude dorpsgevoel bedoelt, waarin alles wederkerig is, mensen voor elkaar instaan, helpen, er gedeelde waarden zijn en er onderlinge afhankelijkheid was (bijvoorbeeld hulp bij de oogst, delen van landbouwwerktuigen etc.).

Maar dan de moderne samenleving, die noemt hij 'Gesellschaft', daarin is alles veel onpersoonlijker en er zijn geen automatische connecties tussen mensen, zelfs niet als het je buur is. En juist door deze geïndividualiseerde samenleving is er een (onrealistische) hang naar het verleden ontstaan. Zeer informatief is de grafiek op pagina 53 waarin zichtbaar is, dat het woord 'noaberschap' zowel in nationale kranten als (juist) in regionale kranten met een enorme opmars bezig is (gemeten vanaf 1995 tot 2023). De betekenis van het woord is wel veranderd in de loop der tijd. Was het vroeger een uiting van daadwerkelijke fysieke hulp bij geboorte, dood, trouwerij en taken op het land, zo is het nu meer dat je contact hebt met elkaar en er een symbolische verbondenheid is. Wij hebben in Rotterdam zo ons Opzoomeren met de buurtborrels en feesten. Ergens op het platteland hebben ze nog hun carbidschieten, de paasvuren, de optochten of het blazen op de midwinterhoorn.

Buren helpen bij het broodjes smeren op een bruiloft, 1942.

Iedereen haalt hier inspiratie uit
Het boek is een wandeling door de tijd. Vanaf de middeleeuwen tot nu beschrijven ze hoe de invulling van 'noaberschap' verandert en feitelijk meer symbolisch wordt. De foto's in het boek zijn ontroerend. We staan oog in oog met wat niet meer is, en ook nooit meer zal zijn. Het niet weigerbare noaberschap van vroeger zou ons heden ten dage beklemmen. Toch stemt het boek mij tot nederigheid en in mijn geest doe ik een poging om te kijken hoe ik mijn noaberschap weer wat kan perfectioneren. Mijn gedrag mag best een beetje opschuiven naar de waarden en normen van vroeger. Daar is niks mis mee. En, heel ouderwets: de kwaliteit en prijs van dit boek zijn eigenlijk ouderwets, want waar krijg je nog zo'n mooi boek voor die prijs?

Noaberschap (de geschiedenis van gemeenschapszin in het oosten van Nederland)
Bram van Vulpen & Martin van der Linde
Uitgeverij WBooks
2026; blz.111; €19,95

Buren op nieuwjaarsvisite in Markelo, 1966.

Een buurtpreventieteam, dat is interessant!

Wat doen buurtpreventieteams?
In veel grote steden hebben wijkbewoners buurtpreventieteams opgericht. Op vrijwillige basis lopen wijkbewoners in groepjes van minimaal drie personen door hun wijk en speuren naar zaken die de kwaliteit van de wijk naar beneden halen. Waar gaat het dan precies om? Zwerfvuil, losliggende stoeptegels, bekladding, kapotte lantaarnpalen, om maar wat te noemen.

Een buurtpreventieteam is geen politieagentje of boa aan het spelen. Het is laagdrempelig, soms zou je iemand kunnen wijzen op wat een actie voor gevolgen heeft, zoals het lieve dametje dat de zwerfkatten eten geeft, maar zonder dat ze het beseft ook een rattenplaag uitlokt. Maar er is geen verplichting om mensen aan te spreken, zeker niet in deze tijd. Buurtpreventieteams van een wijk zijn de ogen en oren van wat er in de wijk leeft. Vaak wijzen buurtbewoners ergens op, zoals dat sommige vissers langs de plas daar ook hun behoefte doen, wat niet zo fris is. Er is dan een kort lijntje naar de boa's of de wijkagent, die dan wel of niet actie kunnen ondernemen. Soms kunnen teams ook vooroordelen weghalen, zoals dat zwervers al het vuilnis uit een vuilnisbak hebben gegooid om blikjes en flesjes mee te kunnen nemen. Dat is vaak zeker het geval, maar niet bij die afvalbak, waaruit vooral alle hondenpoepzakjes waren gehaald. Dat bleken de kraaien, eksters en meeuwen te hebben gedaan om alle maden en andere beestjes te kunnen pikken. Dan doet het team een melding om op zo'n punt ook een speciaal voor hondenpoepzakjes afvalbus neer te zetten, want daar kunnen vogels niet in.

Wat kun je hier gratis van leren?
De gemeente Rotterdam stimuleert buurtpreventieteams. Buurtbewoners kunnen hier wel of niet gebruik van maken. Zo geeft de gemeente aan het team e.v.t. hesjes (met 'buurtpreventieteam' daarop), grijpers en vuilniszakken om e.v.t. tijdens de ronde gelijk zwerfvuil mee te nemen. En je kunt ook gratis trainingen volgen, zoals een reanimatiecursus, eenvoudige ehbo-toepassingen leren, een weerbaarheidstraining en leren hoe je iemand op een positieve wijze kunt aanspreken, zonder dat die ander gelijk uit zijn plaat gaat. Doordat je korte lijnen hebt met het ambtelijke apparaat, leer je ook beter te voorzien hoe alles met betrekking tot de openbare ruimte werkt. Het buurtteam beschikt over een speciaal e-mailsadres. Elke melding hierop wordt direct opgepakt. Wees wel realistisch: niet alles kan worden opgelost met een knip van de vingers.

Het blijkt ook nog eens erg leuk te zijn
Als vrijwilliger in een buurtteam leer je je eigen buurt nog beter kennen en vorm je daarover meer feitelijke oordelen. Het gevoel dat je ergens iets aan kan doen en dat je dus iets betekent voor je wijk, geeft een sterker geluksgevoel. Het is gezond, want je bent in beweging. Je leert ook veel nieuwe mensen kennen, waardoor je wijk ook weer veel 'menselijker' wordt. Onderweg iemand groeten, die je kent, is altijd leuker dan stilzwijgend in je eentje naar de AH lopen. Soms ontstaan er ook diepere vriendschappen. Wat is er mooier dan te zien dat je woonwijk er veel fraaier door wordt.

Heb je zin om mee te doen?
De gemeente organiseert voorlichtingsbijeenkomsten over hoe buurtteams (kunnen) werken. Bij acht aanmeldingen (wel boven de 18) organiseren ze die voor de enthousiastelingen. Stuur een e-mail naar buurtpreventie@rotterdam.nl en geef aan in welke wijk je woont als je mee wilt doen. Houd ook het volgende nummer van RIJK in de gaten, want daarin interviewen we een succesvol team!

En als je meer wil weten over hoe je een onbekende aanspreekt, lees dan het interessante artikel in RIJK daarover op www.rikoelfzema.nl, klik in het keuzemenu op het tijdschrift RIJK en open nummer 6 en scroll naar pagina 6 en 7. Iets willen weten over hoe je goed kan leren luisteren en gesprekken kan voeren, ga dan ook naar pagina 19. In veel andere nummers staan artikelen over hoe je beter en effectiever kunt communiceren.

Getuige van een historische moord vertelt

Zittend in haar tuin aan de Marie van Eijnsden-Vinkstraat, doet Ria haar lang verzwegen verhaal.

Niemand hoorde mij aan
Toen Ria Schmidt als negenjarig meisje vertelde waarvan ze getuige was geweest, was er niemand die ooit eens doorvroeg. Ze stopte dus met het vertellen van wat ze gezien had. Pas in haar huwelijk vertelde ze het haar man en later haar kinderen. “Maar die leken geen interesse te hebben in de Tweede Wereldoorlog, dus stopte het verhaal opnieuw.”
Ria las bij toeval over de moord, die ze gezien had, in de RIJK nr. 9 in het artikel op pagina 24 + 25, waar het boek Vergeten Zaken besproken werd. Nou, de moord op de NSB’er Tetenburg op zaterdag 31 maart 1945 was Ria nooit vergeten. Ze belde mij, de hoofdredacteur van RIJK, op om te vertellen dat zij als negenjarig meisje getuige was van deze moord. Samen met haar ben ik teruggegaan naar de plek.

Twee neergeschoten mannen hielden elkaars hand vast

Toevallige passante op de Hoflaan
Ria liep richting de Sint-Lambertuskerk. Op de hoek van de Hoflaan en Vijverweg stak ze de straat over. Ze zag twee jonge mannen op fietsen staan en dat vond ze vreemd, want het was bijzonder in de nadagen van de oorlog, dat je een fiets had. Toen ze langs de mannen liep, bromde een zoiets als ‘doorlopen jij’.

Hier stak Ria de straat over en ongeveer bij de lantaarnpaal met de parkeerborden stonden de twee mannen met hun fiets.

Voor de ingang van het politiebureau aan de Hoflaan 134 bleef ze staan. Ze moest wel, want de hekken van de zijingang zwaaiden open en de Majoor der Ordepolitie J.C. Tetenburg kwam met een flauwe bocht de Hoflaan, richting de Oostzeedijk Beneden opgere-den. Ria vond het een ‘mooie Haagse bocht’ en bleef gebiologeerd staan kijken. Op datzelfde moment trokken de twee mannen hun pistool en hoorde Ria ‘pief, paf, poef’ (met deze onomatopée (= klanknabootsing) lijkt Ria nog steeds het gruwelijke van wat ze gezien heeft, niet bij naam te durven noemen).
Politie-man Tetenburg stort in het midden van de straat van zijn motorfiets en blijft op de grond liggen. Ria ziet de motor zonder be-stuurder nog een slingerend eindje rechtdoor rijden. Dan komt ze bij zinnen en zet het op een rennen naar het Kralingse Volkshuis aan de Hoflaan 132b. Weg, denkt ze, voordat de Duitsers me vragen, wat ze gezien heeft. De twee mannen zijn keihard fietsend langs haar gereden en ontsnapten via de Polanenstraat.
Dan arriveert Ria in het Kralingse Volkshuis, waar ze vaak komt om wat te mogen mee-eten. Als ze overstuur vertelt wat ze gezien heeft, begint hier het lange zwijgen. Ze krijgt geen reactie op haar verhaal.

Maar het trauma van Ria wordt nog groter
Als ook haar ouders niet ingaan op het verhaal van Ria, doet ze er het zwijgen toe. Dan breekt drie dagen later de dag aan, waarop ze opnieuw via de stoep langs de Sint-Lambertuskerk op weg is naar het Kralingse Volkshuis om daar mee te eten. Wat ze niet weet is

Links is de poort waaruit Tetenburg met zijn motor verscheen.

dat de Duitsers op 3 april in de vroege ochtend twintig mannen, die vastzaten op het bureau Haagse Veer, naar het talud van de Oost-zeedijk hadden gebracht om ze daar als vergelding te fusilleren. Daar verscheen het negenjarige meisje opnieuw op de plek, waar ze zo geschrokken was. Nu werd het beeld dat ze moest zien nog zwarter en onvergetelijker: twintig mannen lagen doodgeschoten tegen het talud. Twee beelden laten Ria tot op de dag van vandaag niet meer los.
Het eerste is een detail van de rij lijken, waar ze ziet dat er twee mannen elkaars hand vasthielden. Vader en zoon? Als we samen bij het monument op de Oostzeedijk Beneden staan, vraagt ze mij of ik de twintig namen wil oplezen. Harder dan normaal (Ria is wel oud, maar niet doof!) lees ik een voor een de namen voor. “Daar zitten niet twee dezelfde achternamen bij, dus dat idee van een vader en een zoon, kan niet kloppen.” Helaas, opnieuw zwijgt het beeld van de herinnering en geeft geen antwoord.
Het tweede is, dat de man die uiterst links doodligt, een kleine twee meter hoger ligt dan de negentien anderen. Hij is de enige van wie het hoofd weggedraaid is en zijn open mond leek in het gras te happen. De houding lijkt te verraden, dat hij mogelijk nog voor het schot een vluchtpoging heeft gedaan. Zijn jas maakte de herinnering als een stempel in haar hoofd: hij droeg een donkerbruine kameel-haren jas.

De dag dat ik bij Ria kwam, vertelde ze dat een van de foto’s in mijn artikel haar blijvend doet vertwijfelen: de motor lag niet naast de doodgeschoten Tetenburg! De foto van het NIOD van de onbeken-de fotograaf toont naast het lijk van de Majoor der Ordepolitie Tetenburg keurig naast hem de motor. Heeft een Duitser die even verderop opgeraapt en voor de foto naast de dode gelegd? Ik denk dat Ria’s herinnering correct is. Zeker toen kwam een rijdende motor niet in een seconde tot stilstand als de bestuurder eraf was geval-len.
Dan de twee foto’s van de lijken. Ze zijn illegaal genomen, want

Ongeveer tussen de lantaarnpaal en de boom rechts lag in het midden van de straat de doodgeschoten Tetenburg.

fotograferen was ten strengste verboden. Heeft een Duitser een foto gemaakt vanaf de Oostzeedijk Beneden van de rij van twintig doden? Je zou dat toch verwachten. Maar helaas die foto is er voor-alnog niet. Ik beloof Ria dat ik onderzoek ga doen. Ria is tevreden dat ze eindelijk is aangehoord met haar zo lang verzwegen verhaal. Haar man kijkt goedkeurend toe. “Morgen zijn we 71 jaar met elkaar getrouwd”, fluisterde hij mij eerder toe. Ria zou zo graag willen weten wie de twee verzetsstrijders waren. Ze heeft het na de oorlog aan mevrouw Van Dijk gevraagd, want zij en haar man zaten in het verzet. Helaas wilde mevrouw Van Dijk het haar niet zeggen. Ik weet alleen de ene naam van een schutter: Jan Arie de Groot, leider van de knokploeg ‘Jos’. Het onderzoek gaat door.

Ria voor de deur van het Kralingse Volkshuis en waar de fietsen tegen het hek staan, is de ‘motor’ uitgang van het politiebureau.

Vroeger was de glooiing van de dijk veel geleidelijker en met gras begroeid.

Geweldig! Kilo & Zo

Hoe voorkom je verspilling?

Vanaf juni 2026 is er naast de kringloop Opnieuw & Co aan de Koperstraat op nummer 31 een heel originele kringloop bij gekomen met de naam Kilo & Zo. Het idee is erg eenvoudig. De kringloop krijgt zoveel spullen aangeboden die niet in de daarvoor gestelde termijn verkocht kunnen worden. De overgebleven spullen worden dus na enkele maanden uit de winkel gehaald en op een duurzame wijze doorgezet naar waar de spullen nog enig nut hebben. Er wordt dus nooit iets echt weggegooid: alles wordt hoe dan ook gerecycled. Maar die spullen die uit de winkel gaan, zijn niet slecht of zo. Dus het idee is: alles wat lang blijft liggen in Opnieuw & Co schuift een winkel op en wordt daar voor een appel en een ei verkocht. En (niet verder vertellen, ik heb dit uit betrouwbare bron) er wordt bij Opnieuw & Co zoveel aangeboden, dat soms de kleding gelijk doorschuift naar Kilo & Zo: sla je slag, mooi én super goedkoop. Mijn vrouw en ik hebben de gewoonte als we bij Opnieuw geweest zijn, even door te lopen naar Kilo. We vinden er bijna altijd wel wat.

Getallen vertellen het verhaal

Als je bedenkt dat bij de kringloopwinkels van Opnieuw & Co in 2023 4.971.000 kilo aan spullen is ingeleverd en dat daarvan 86% verkocht is en dus hergebruikt wordt, dan bespaarde dat 4.000.000 kilo CO₂-uitstoot. Neem de Kringloopwinkels Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Bunnik en Odijk die hebben over 2024, 1.499.357 kilo aan spullen binnen-gekregen. Daarvan is 53,5% verkocht in de winkel (hergebruik, 801.593 kilo), wat onverkoopbaar was is verwerkt tot materiaal hergebruik, 42,4% en dat is 635.364 kilo. Met dit laatste wordt bedoeld, dat bijvoorbeeld fietsonderdelen tot een nieuwe fiets leiden of dingen eerst gepimpt werden, verfje etc. Van die anderhalve miljoen kilo is slechts 4,2 %, 62.400 kilo, in de verbrandingsoven terechtgekomen. Nou, kopen bij kringloopwinkels is niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor ons welzijn, want elk iets dat ik koop en hergebruik, daar voel ik me blij en gelukkig mee.

Van wieg naar wieg

In hun beroemde boek ‘Cradle to Cradle’ van Michael Braungart en William McDonough uit 2002, vertaling in het Nederlands in 2007,

introduceren de schrijvers een nieuw model van productie. In plaats van dat een product gemaakt wordt (= wieg) en daarna na een tijdspanne als afval eindigt in de oven (= graf), willen zij een productie van producten, die oneindig gerecycled kunnen worden. Zij pleiten voor afschaffing van ‘afval’. [1] In 1992 in hun Hannover Principles somden zij negen ontwerpintenties op, en nummer zes luidde ‘elimineer het concept afval’. [2] Daaraan zijn ze trouw gebleven. De eerste druk van hun boek uit 2002 was volkomen recyclebaar tot in het extreme.

Een uniek boek, de eerste ter wereld

“Laten we ons eens een boek voorstellen dat geen boom is. Zelfs geen papier. In plaats daarvan is het gemaakt van kunststoffen die zijn ontwikkeld rond een totaal ander paradigma voor materialen, namelijk polymeren die oneindig recyclebaar zijn zonder kwaliteitsverlies en die zijn ontworpen met als belangrijkste aandachtspunt hun toekomstige ‘leven’ en niet het lastige probleem dat ze achteraf kunnen geven. (als afval dus) Voor dit ‘papier’ hoeven geen bomen te worden gekapt en er hoeft geen chloor te worden geloofd, dat vervolgens in de waterwegen terechtkomt. De inkt is niet giftig en kan van het polymeer worden gewassen met een eenvoudig en veilig chemisch proces of met heel heet water. Na deze behandeling kan de inkt worden teruggewonnen en hergebruikt. Het omslag is gemaakt van een zwaardere kwaliteit van dezelfde polymeren als de rest van het boek en de lijm is gemaakt van bestanddelen die daar goed bij passen. De uitgeversindustrie kan het hele boek in een eenvoudig recyclingproces van één stap terugwinnen, zodra de materialen in hun eerdere toepassing niet meer nodig zijn.” [3] Dit voorbeeld illustreert dat met een andere manier van kijken naar ‘afval’ er een hoop gewonnen kan worden. De kringloop Kilo & Zo is weer een essentiële stap vooruit.

Bronnen: [1]= Cradle to Cradle (afval is voedsel), Michael Braungart en William McDonough (2002)(2007) [2]= De Upcycle (voorbij duurzaamheid – ontwerpen voor overvloed), M. Braungart & W. McDonough (2013), blz.34-35 [3]= Cradle to Cradle, blz88-89

Bomen aan de Steve Bikoplaats tegen de vlakke

Bewoners, kijk goed naar de toppen van de iepenbomen.

Je kan ze redden.

Wat is de iepenziekte eigenlijk?

De bewoners aan de Steve Bikoplaats zullen hun hoge oude iepen missen. De dikke reuzen zijn geveld door de (grote en/of kleine) iepenspinktever. Dat beestje eet de okselknoppen van een gezonde boom aan en verspreidt zo in de boom een schimmel. De boom verzet zich tegen de schimmel door dikke blazen (= thyllen) in de vaten aan te maken, waardoor de schimmel niet verder kan. Maar helaas kan hierdoor de sapstroom ook niet meer verder. Zieke bomen kun je herkennen aan de dode takken hoog in de boom. Eerst een paar, maar steeds meer. Bel onmiddellijk de gemeente als je dat ziet. Hoezo dat dan? De ziekte verspreidt zich razendsnel door de schimmelvorming via het

Een treurig maar noodzakelijk opruimen van de bomen.

wortelstelsel naar andere bomen. Vaak ruimt de gemeente preventief een aantal bomen die naast de zieke exemplaren staan. En dan maar hopen dat niet de gehele rij bomen de volgende keer aan de beurt is.

Iepen of ‘olmen’ zijn mythische bomen

Al in de Ilias van Homerus (± 800-750 v.Chr.) speelt de olm (= iep) een rol, want rond het graf van Eëtion (vader van Andromache, de vrouw van Hector, waarmee Achilles in oorlog was) plaatsten nimfen van de bergen olmen. Nadat Achilles Eëtion had gedood, beroofde hij hem niet, want hij verbrandde op de grafheuvel diens lijk samen met zijn kostbare wapenuitrusting. [1a] Nog spectaculairder was de omgevallen iep, die Achilles het leven redde door als brug te fungeren tussen twee wild kolkende rivieren, waaronder de Scamander. [1b] Wat te denken van het verhaal over Orpheus, die zijn dode geliefde Eurydike bij hoge uitzondering uit de onderwereld mocht terugvoeren naar de wereld van de levenden (wat door een eigen fout mislukte). De hevig treurende Orpheus speelde op zijn lier en bij de eerste tonen ontstond een iepenbos. Historisch zijn veel Gallische stammen vernoemd naar bomen, zoals de Eburonen naar de taxus (= ibor, taxus) en de Limovices, hoe kan het ook anders, naar de iep (= lem, iep). [2]

[1a + b]= Ilias, Homerus (1959), boek VI, pg.109 + boek XXI, pg.359-361. [2]= Bomen en bossen, Ton Lemaire (2023), pg.46

Om besmetting te voorkomen, zullen alle gerooide bomen verbrand worden.

Rood omcirkeld de knaagholen van de kever.

Hopelijk is deze rij nog niet ziek, dus let op de toppen.

De Kralingse Kerklaan, een Rotterdams kerkenpad

De Kralingse Kerklaan, haaks op de Ringvaartweg liggend, heeft een lange geschiedenis. Op de hoek staat een klein kerkje. Zou de laan daar dan naar zijn vernoemd? De werkelijkheid is wat gecompliceerder. De Kerklaan is namelijk veel ouder dan dat kerkje op de hoek.

Wie tegenwoordig over de Kralingse Kerklaan wandelt, ziet zich omringt door woningen. Dat was vroeger, nog niet eens zo heel lang geleden, wel anders. Het laantje was een rustig landweggetje, met slechts hier een daar een woning. Hoe is die transformatie tot stand gekomen?

Deze weg is zeker niet vernoemd naar het kerkje aan de hoek bij de Ringvaartweg. Op een plattegrond van cartograaf Jan Stam-pioen uit 1660 komt de weg al voor onder de naam Kerklaan. De weg verbond het oude dorpshart van Kralingen, nu begraafplaats Oud Kralingen, naar het zuiden richting de Sint Elbrechtskapel aan de Maas. Vanaf de kerk in het oude Kralingen, waar de weg naar is vernoemd, tot aan de 's Gravenweg heette de weg Kerklaan. Ten zuiden van de 's Gravenweg werd de weg het 'Kerk Pad' genoemd en het laatste stukje richting de rivier heette Sint Elbrechtspad, naar de kapel die daar aan de dijk stond.

De Kerklaan bestond dus al voor het ontstaan van de veenplassen in dit gebied en lag in de periode van de plassen op een kade. Ook na de inpoldering bleef de naam Kerklaan bestaan.

Annexatie en een nieuw stadsdeel

In 1895 werd Kralingen geannexeerd door Rotterdam. Dat betekende dat een aantal straatnamen werd veranderd omdat er anders dubbele straatnamen zouden zijn. De Kerklaan in Kralingen heette vanaf dat jaar dan ook de Kralingse Kerklaan. Het deel van de weg ten noorden ten noorden van de 's Gravenweg heette voortaan Turfweg en leidde toen nog helemaal tot aan het inmiddels tot begraafplaats verworpen oude Kralingen.

Tot aan de jaren zestig van de vorige eeuw bleven al deze wegen een landelijk karakter houden. Toen begon de bouw van Prins Alexanderpolder en veranderden het aanzien en het stratenpatroon fors. In de jaren zeventig en tachtig wandelde de auteur wel eens over de 's Gravenweg en de Kralingse Kerklaan en het was er toen nog steeds landelijk te noemen. Hier en daar stond een huis, maar daartussen overheersten vooral het groen, de slootjes en de vaarten. Je kreeg een beetje het gevoel op het platteland rond te lopen. Oud-burgemeester André van der Louw woonde aan de Ringvaartweg, in hetzelfde pand dat zijn voorganger Thomassen al had bewoond. Daarna ging ook hier de verandering snel. De Kralingse Kerklaan oogt

tegenwoordig als een gewone woonstraat. Het groen is er nog wel, maar nu ingeklemd tussen de bebouwing in plaats van andersom.

En dat kerkje op de hoek dan?

Blijft de vraag: wat is dat kerkje op de hoek met de Ringvaartweg dan? Dat is ook historisch geworden, maar wel van een veel jongere datum dan de Kralingse Kerklaan. In 1933 werd op deze hoek een verenigingsgebouw, 'Zaait aan alle wateren', gebouwd voor de Nederlands Hervormde kerk. Het gebouw werd tijdens de Tweede Wereldoorlog afgebroken omdat het in de weg stond voor een tankgracht die de Duitse bezettingstroepen aanlegden bij de Ringvaartweg, als verdediging tegen een mogelijk geallieerde aanval richting Rotterdam. In 1946 werd op dezelfde plek vervolgens de Oosterkapel gebouwd, nu als klein kerkje met een naastgelegen woonhuis naar een ontwerp van architect Meischke.

De Oosterkapel werd tot eind 2012 gebruikt en stond daarna wegens bezuinigingen te koop. Het werd verkocht aan de Pinkstergemeente, Rafaël gemeente De Rank, die er sindsdien erediensten houdt. Maar de Oosterkapel heeft dus niets te maken met de naam van de Kralingse Kerklaan.

Heeft iemand nog verhalen over de Kralingse Kerklaan of Ringvaartweg uit het verleden? Woonde of werkte je er? We zijn benieuwd. Reacties: rijkaanalles@hotmail.com.

Bronnen: Stadsarchief Rotterdam - www.reliwiki.nl

Oosterkapel Ringvaartweg 123 1947 (Reliwiki)

De Ringvaartweg in 1988 (Stadsarchief Rotterdam, Aad Boer)

Woningbouw bij de Kralingse Kerklaan en Engelbrechtweg, 1989 (Stadsarchief Rotterdam, Aad Boer)

Kralingse Kerklaan in 1987, gezien vanaf de Turfweg (Stadsarchief Rotterdam, Aad Boer)

De Kralingse Kerklaan in 1987 (Stadsarchief Rotterdam, Aad Boer)

Taste World Fest in Prinsenspark was TOP!

Lekker losse sfeer

Op 30 en 31 mei en 5 en 6 september weer dat leuke Taste World Fest in het Prinsenspark. Zoveel verschillende mensen door elkaar, die gezellig kletsen en eten. Wat een relaxt sfeertje! Er is buiten het onmetelijke aanbod van lekkernijen natuurlijk ook meer te doen: shoppen langs de vele kraampjes, muziek waarop je moet dansen, jezelf mooi maken, voor kinderen veel vermaak en ontroerend, een inhoudelijke stand, die oproept om papiamento te leren spreken. Lees het artikel over noaberschap: in Nederland dreigen ook heel veel streektaalen te verdwijnen. Ze lijken geen functie meer te hebben, want het is geen ABN. Met het verdwijnen van streektaalen, verdwijnt ook langzaam het besef van de historie van de streek. Dat lijkt niet ernstig, tot het zover is en oude gebruiken, die juist zo verbindend bleken te zijn, verdwenen zijn. En zo dreigt Nederland een grote stad te worden, anoniem en losgerukt van zijn gedifferentieerde lokale historie. Maar goddank nog niet in het Prinsenspark, want het Taste World Fest verbindt eenieder nog ouderwets.

Waar is het feestje? In de Ringvaartplas- buurt Oost natuurlijk!

De Ringvaartplasbuurt-Oost leunt nooit achterover

Een van de meest actieve wijken in Rotterdam is de Ringvaartplasbuurt-Oost. Ze hebben een jaarkalender met daarop alle feesten voor de buurt en wat het ongeveer inhoudt. Ze verraden nooit alles, want het moet ook avontuurlijk blijven. Er is zelfs begin dit jaar een soort jaarverslagje gemaakt van wat er in 2025 allemaal georganiseerd is. Zeker, plannen kunnen ze goed en communiceren over wat ze (gaan) doen is ook optimaal verzorgd. Kijk maar eens op hun site RPBO.nl, en tevens vind je daar de 18 straten opgenoemd voor wie dit alles georganiseerd wordt.

Zomerfeest waar niets aan het toeval wordt overgelaten

De organisatie is zeer goed op de hoogte van de veiligheidseisen die aan openbare feesten gesteld worden. Het gebied is goed afgeschermd en er is een ticketsysteem voor de gratis kaarten. Met een gedownload bewijs krijg je toegang en een bandje om de pols ten teken dat je bij de club hoort. Mocht je nog allerlei vragen hebben voordat je naar het feest komt, dan zie je op de site een enorme rij 'veelgestelde vragen'. Als je die leest, dan weet je dat de organisatie

niets over het hoofd heeft gezien. Als ik eerlijk ben: het lijkt gewoon een geoliede organisatie zoals bijvoorbeeld Sensation White die heeft.

En er is heel veel te doen

Als ik laat in de middag arriveer val ik met de neus in de boter. Er treedt een volkszanger op die de handjes wel in de lucht krijgt. Het is een vrolijke boel en als publiek mag je nummers aanvragen. Toen ik kwam werd net André Hazes ingezet. Er werd zelfs even gedanst. Achter op het veld (de Japanse Tuin aan de Klapwiekstraat) kunnen kinderen op een super groot springkussen hun lol op. Bestaan er nog grotere? Daarvoor staan allerlei behendigheidsspellen opgesteld. Ouders en kinderen leven zich uit. De inwendige mens wordt niet overgeslagen. Er zijn foodtrucks en voor die ene keer lekker ongezonde suikerspinnen. We zijn niet Roomser dan de paus, toch?

Vijftig meiden in het Huis van de Wijk: Glow Up?

Hoe kun je meiden tussen de 10 en 16 meer zelfvertrouwen geven?

Waar ga je als jongere op zoek naar jezelf? In deze oververhitte digitale wereld met diverse TikToks en Insta's is het best ingewikkeld om als jonge meiden van tussen de 10 en 16 jaar te onderzoeken wie je nou eigenlijk wil zijn. Laverend tussen het thuisfront met allerlei opvattingen van pa en ma (en vaak nog andere familieleden), de school met allerlei opmerkingen van docenten en medeleerlingen en de zelfgekozen vriendenkring, die zich ook bemoeit met hoe je in het leven staat, lijkt het net een circusact. Hoe houd ik alle bordjes in de lucht in mijn zoektocht naar mijn identiteit, naar wie ik echt wil zijn. Door hun jonge leeftijd zijn meiden ook nog eens extra gevoelig voor vergelijking met echte en ook digitale mensen. Dat kan zelfs leiden tot imitatie van de voor hen goede en mooie persoonlijkheden (en daar is niks mis mee! Inspiratie mag overal vandaan komen). We moeten helaas vaststellen dat al die meiden ook nog eens kwetsbaar zijn in alle drie de bovengenoemde leefomgevingen. Niet voor iedereen is de thuissituatie, de school en zelfs de vriendenkring, waarin verwoestende gevoelens van jaloezie kunnen bestaan, een veilige omgeving.

Glow Up creëert een gewaarborgde veilige omgeving
Op zes juni 2026 organiseerde Dorothea Wappler haar eerste Glow Up voor meiden tussen de 10 en 16 jaar. Van heinde en verre kwa-

men er in totaal zo'n 50 meiden naar het Huis van de Wijk in Alexander. De Engelse term Glow Up is een samenstelling van enerzijds 'grow up' (= opgroeien) en 'glow' (= stralen). De term Glow Up komt oorspronkelijk uit de hiphopcultuur. Neem bijvoorbeeld de song 'Gotta Glo Up One Day' uit 2013 van de Amerikaanse Chief Keef:

Pull off in the 'Rari, shit I gotta glow up one day
I don't fear nobody bitch, yeah I blow up for days
Don't make me get this fucking bitch I gotta glow up one day
Ik scheur weg in de Ferrari,
Verdomme, ooit moet ik doorbreken
Ik ben voor niemand bang, bitch;
Ik ga helemaal los
Daag me niet uit, bitch
Ooit moet ik doorbreken

GLOW UP

EERSTE EDITIE

EEN INSPIRERENDE MIDDAG VOOR MEIDEN

Een middag vol plezier, leuke activiteiten, muziek, hapjes, inspiratie en zelfvertrouwen. Ontdek, groei en straal *precies zoals jij bent.*

ZELFVERTROUWEN BOOST

LEUKE ACTIVITEITEN

MUZIEK & GOOD VIBES

NIEUWE DINGEN ONTDEKKEN

6 JUNI 2026

HUIS VAN DE WIJK PRINS ALEXANDER

13:00 - 18:00

VOOR MEIDEN VAN 10 T/M 16 JAAR

Oprichter DOROTHEA WAPPLER

Het evenement vindt plaats in een veilige en begeleide omgeving, waarin iedere deelnemer zich op haar gemak kan voelen en zichzelf kan zijn.

Als Chief Keef wat als een opgewonden standje klinkt, dan moet je dat niet vertalen naar de middag die Dorothea organiseerde. Die verliep in een veel aangenamere sfeer.

Jij bent een plantje en beslist zelf hoe je wil groeien

Wat is een Glow Up?
De essentie van zo'n Glow Up is dat iemand zich bewust wordt van zijn of haar doelen in het leven: wie ben je en wie kan of wil je zijn. Er wordt gekeken naar hoe je meiden positiever naar de toekomst kan laten kijken en hoe zij positiever over zichzelf kunnen oordelen. Ontdek waar je innerlijke, vaak blokkerende, stemmetje in jezelf te vinden is. Waar komt dat blokkerende stemmetje vandaan? In de wereld van de meeste influencers beperkt zich de Glow up meestal tot een vooral uiterlijke verbetering: veel sporten, veel veranderen aan hoe je er m.b.t. gewicht en kleding uitziet en dat soort zaken. Dat is ook de kritiek vanuit de psychologische wetenschap op de boodschap van de Glow Up-influencers: er worden te veel verwachtingen gewekt door het koppelen van hoe je er uitziet en het feit dat je je daardoor gelukkiger zou voelen.

Zo ziet Dorothea het gelukkig niet. Zij spitst de middag in twee soorten activiteiten. Allereerst zijn er de creatieve workshops. Meiden knutselen met klei, experimenteren met make-up en zetten hennatekeningen op elkaars handen. Als tweede zijn er lichamelijke activiteiten, zoals het leren van zelfverdedigingstechnieken en het lopen op een catwalk om te voelen wat er in je lijf gebeurt als je je wat vertrouwer voelt in het lopen van a naar b. Dorothea noemt het heel subtiel 'Glow Up met Aura', om aan te geven dat het om het innerlijke voel- en denkproces gaat. Zie jezelf als een heel plaatje, alles hangt met elkaar samen. Alleen uiterlijk jezelf 'verbeteren' zonder ook je innerlijk aan te passen, werkt niet. Zo haalt Dorothea Byoncé aan van wie zij leerde beter om te gaan met negatieve kritiek. Tevens: heb niet de wens om iemand anders te willen zijn, maar zorg dat je bij jezelf blijft. Dorothea ontdekte al heel vroeg dat ze mooie auto's inspirerend vond, maar dat was, volgens haar innerlijke stemmetje, een jongensding en dus niet voor haar als meisje. Haar opa zei 'jij houdt van auto's, dat is jouw ding en omarm het, want dat is wie je bent'. Nu werkt Dorothea op de marketingafdeling van een groot bedrijf dat handelt in exclusieve (dus dure) auto's.

Neveneffecten van de Glow Up

Door aan de meiden te laten zien dat samen een leuke middag doorbrengen nauwelijks geld hoeft te kosten, stimuleert zij om anders te denken over de koppeling ‘veel geld maakt gelukkig’. Focussen op het samen-dingen-doen geeft een enorm geluksgevoel. Tevens is zo’n middag een magneet om nieuwe vriendschappen te sluiten. De meiden bepalen grotendeels zelf wat ze die middag willen doen. Zo is er ook spontaan gedanst met z’n allen. Glow Up betekent ook zeker dat je beweegt. Bewegen maakt vrij en stimuleert het geluksgevoel, vooral door het sámen te doen. “Je bent een plantje en jij beslist zelf hoe je wil groeien”.

Persoonlijk levensverhaal

Een belangrijk moment is ook dat iedereen de veiligheid en vrijheid ervaart om haar eigen levensverhaal te vertellen. Dorothea bijt niet voor niets de spits af door met haar eigen levensverhaal de middag te starten. Opgegroeid in een warm gezin, vader en moeder gewoon nog samen, samen met een zusje en broer. Dorothea is de oudste zus en als klein meisje ongelooflijk verlegen. Ze stotterde vaak wanneer de aandacht op haar gericht was. Maar zodra er iets in beweging moest komen, wist Dorothea de groep bij elkaar te brengen. Tijdens het buitenspelen organiseerde ze partijtjes, toneelstukken, turnwedstrijden en dance-offs. Ze had een natuurlijk talent om tieners samen te brengen en mee te krijgen. Toch fluisterde er soms een stemmetje in haar hoofd dat ze mis-

schien wel een spraakgebrek had. Pas toen ze later ging volleyballen, ontdekte ze eindelijk haar outgoing persoonlijkheid. Ze schudde haar verlegenheid af en ontdekte dat haar innerlijke negatieve stemmetje geen gelijk had: er is nooit een spraakgebrek geweest. Wat vooral een enorme invloed op de karaktervorming van Dorothea heeft gehad is haar omgang geweest met haar jongere zus. Het zusje was vaak zeer depressief en Dorothea is er altijd voor haar geweest. Uiteindelijk is haar jongere zus er bovenop gekomen. De

Iedereen heeft een oudere zus nodig

levensles voor Dorothea: iedereen heeft een oudere zus nodig. En met de Glow Up middagen wil ze dat ‘oudere zus-gevoel’ overbrengen aan de deelnemers. Blijf dicht bij jezelf, blijft Dorothea herhalen. “Ooit heb ik mijn haar blond geverfd, want dat zou volgens de buitenwereld mooier zijn. Laat anderen niet je ware zelf verpesten.” Ik neem afscheid van een Dorothea met lang bruin natuurlijk haar. In de anderhalf uur dat ik met haar gesproken heb, heeft ze nergens een ‘attitude’ of ingestudeerd ‘marketingverhaal’. Ik sprak met een geïnspireerd, compassievol en nederig mens.

Jonge slechtvalken vliegen allerbelabberdst

Hun naam zegt het al: SLECHTvalk. Hoe de RIJK op hoogte de jonkies zag beringd worden

Op het dak van het Erasmus MC staat net naast de letters MC een stalen kooi, die dient als nestplaats voor een slechtvalk paartje. En elk jaar is er een succes te melden: er zijn weer jongen! Niet veel mensen is het gegund om mee naar het 120 meter hoge platte dak te klimmen om getuige te zijn hoe een ervaren slechtvalkkenner de jongen een ring om de poten doet. Minzaam kijk ik even over de rand van de balustrade naar de naastgelegen witte faculteitstoren die slechts 114 meter hoog is. Baas boven baas. Nou, dat is ook zo met hun groei, want geboren op 6 mei uit een ei zo groot als een kippenei, staan nu deze enorme pluizige bollen je met felle ogen aan te kijken. Hoe ze zo groot komen zie je goed als uit de nestkast alle overgebleven pootjes van de prooivogels gehaald worden. Allemaal voor het onderzoek van het menu van deze vogel. Snel gekeken: poten van heel veel duiven, maar ook die van spreeuwen en hier en daar een zwaluw.

Nest inventarisatie

Vier jongen tellen we direct. Maar nu het meten. Elk jong wordt in een katoenen zakje gestopt. Daardoor blijven ze rustig, want ze zien nu niks. Maar als Martin de jongen een voor een uit het zakje haalt om op te meten, te wegen en te ringen, zetten een paar een aardige keel op. Sommige proberen de hand die ze vasthoudt danig te verwonden, maar dat lukt niet. Martin weet precies hoe je ze vast moet houden. Allereerst wordt de vleugellengte gemeten en daarna komt de pootlengte langs het meetlint te liggen. Dan openbaart zich het wonder; de vrouwtjes zijn veel groter dan de mannetjes. Dat is ook de reden dat vrouwtjes grotere prooien mee naar het nest kunnen nemen. Daarna worden ze een voor een geringd met de grootste ring voor de enige dame in het nest. De broertjes wegen respectievelijk 562, 580 en 540 gram, maar hun zusje overtreft dat makkelijk met een gewicht ver boven de 800 gram.

Gewogen worden is eng: stil zitten dus!

hun uitzicht is niet slecht

Heel slechte vliegers

Vandaag ringt Martin in vier nesten de jongen: o.a. op de Heineken-brouwerij en een nest in Dordrecht. Op Rotterdam-Zuid staat de zendmast van de Waalhaven. Dat is ongeveer het territorium van de tweede slechtvalk. Ze respecteren elk het jaaggebied van de ander. Het is niet altijd goed gegaan met de jonge slechtvalkjes. Een paar jaar geleden zijn ze bij hun poging om uit te vliegen allemaal iets te hard op de grond beland. Bij de Vogelklas van Karel Schot mochten ze op verhaal komen, waarna ze in een kist teruggebracht zijn naar het nest op het Erasmus MC. Vorig jaar bedacht een slechtvalk zijn val naar beneden te vertragen door op de vensterbank te gaan zitten. En toen bleef hij erg lang naar binnen kijken, want zich omdraaien voor een tweede kamikaze, daar had hij even de tijd voor nodig. Ook dit jaar hebben ze na het uitvliegen even tijdelijk een kamer bij Karel gekregen. Na een poosje heeft Martin ze weer uitgezet op het dak vlakbij het hok. Hij moest wel diep gebukt het dak verlaten want vader en moeder slechtvalk vonden Martin een erg vervelende man. Er kon geen bedankje af bij het paar, toen ze weer waren herenigd met hun kroost.

Aanwezig bij een wonder

De RIJK bedankt Paul enorm dat we hierbij mochten zijn. Thuis echt even een traan gelaten, omdat zo dichtbij deze wonderschone vogels mogen staan, een mens onmetelijk kan ontroeren. Gelukkig hebben we ook de foto's nog!

Wat weten we over de slechtvalk?

De slechtvalk is misschien wel de snelste roofvogel die in Nederland voorkomt. (Ook het snelste dier in de wereld overigens.) Dat dankt hij aan zijn manier van jagen. Hoog boven de grond spiedt de vogel naar een prooi. Meestal zijn dat duiven, steltlopers en andere middel-grote vogels.

Als de prooi gekozen is, maakt de slechtvalk een duikvlucht (waarbij ze hun vleugels intrekken), zodat hij de vogel in de lucht kan pakken. Hij bereikt dan snelheden van zo'n 150 tot 200 kilometer per uur. Bevindt een prooi zich op ongeveer gelijke hoogte als de slechtvalk zelf, dan zal hij eerst een flink eind de hoogte in gaan, alvorens zijn torpedo-duikvlucht uit te voeren. Echter alles is relatief, want als de slechtvalk in een gewone slagvlucht een duif, eend of steltloper over enige afstand moet bijhouden, dan lukt hem dat niet. De eenvoudige boerenwaluw kan in zijn wendbaarheid door geen enkele roofvogel geëvenaard worden.

De prooidieren waar de slechtvalk (en ook de sperwer) op jaagt zijn voornamelijk vogels; zowel de middelgrote vogels als de steltloper en de duif, als ook de grotere eenden, hoenders en kraaien. Juist door zijn enorme snelheid in de duikvlucht kan hij grotere prooien naar het nest brengen. De torenvalk, ransuil en kerkuil zijn typische muizenjagers. De buizerd jaagt op zeer veel verschillende prooidieren. Maar, erg slim, roofvogels vermijden onderlinge voedselconcurrentie.

Hoog in de voedselketen

Hoe hoger een dier in de voedselketen staat, hoe minder vijanden hij heeft. Zeldzaam, maar toch gebeurt het weleens, dat een havik een slechtvalk bejaagt. Het is een uitzondering dat een slechtvalk een prooi voor een ander dier is. De vrouwtjes zijn veel groter dan de mannetjes en bejagen dus ook grotere prooien. Dat is bij veel roofvogels het geval: de havikman weegt zo'n 700 gram, het vrouwtje zo'n 1200 gram; het sperwermannetje weegt zo'n 150 gram, het vrouwtje zo'n 700 gram.

Roofvogels werden door de mens bejaagd

Menige duivenmelker is niet blij met een slechtvalknest in de buurt van de duiventil. Menige dure wedstrijdduif is slechts met een pootje en het ringetje in het nest van de slechtvalk terug te vinden. Vanaf de 18de eeuw werden er veel fazanten gekweekt voor de jacht. Veel jagers bejaagden roofvogels, omdat zij dachten dat de uitgezette fazanten uitgeroeid zouden worden door de grotere roofvogels. "In Nederland werden vanaf 1852 premies uitgelooft voor het inleveren van dode roofvogels. Alleen al in de eerste zes jaar daarna werden 39.233 ingeleverde roofvogels geregistreerd. (...) Natuurbeschermers zagen roofvogels als een bedreiging voor de dieren die ze wilden beschermen." [1]

"Niemand zal serieus willen beweren dat er door de merels bijna geen regenwormen meer zijn, of dat er door toedoen van de zwaluwen geen insecten overblijven, of dat door de putters onkruiden verdwijnen. Maar op roofvogels wordt deze redenering ineens wel toegepast, hoewel hun relatie met hun voedsel in wezen niet anders is." [2] Door een tragische en dramatische terugval van het aantal roofvogels door vergiftiging van slecht afbreekbare bestrijdingsmiddelen in de jaren '60, bleek dat geen gevolg te hebben voor de groei van hun prooidieren (zangvogels, duiven en muizen). Het is juist andersom: een sterke toename van prooidieren, leidt tot een toename van roofvogels. Dat zagen we onder andere in de eerste jaren van de inpoldering van de IJsselmeerpolders. Een enorme veldmuizenplaag

deed het aantal veldduiven, ruigpootbuizerds en kiekendieven explosief stijgen.

Menselijke wreedheid is onvoorstelbaar

In de Volkskrant van 23 juni jongstleden staat een schrikbarend artikel over het illegaal ombrengen van de wolf in Nederland. Tussen oktober 2021 en maart 2026 zijn 41 wolven van de radar verdwenen. Ze zijn omgelegd en verduisterd door tegenstanders van de wolf, 'omdat ze onmetelijke schade berokkenen aan het vee'. Ook al blijkt dat uit onderzoeken reuze mee te vallen. Bovendien doen boeren en schaapherders ook niet altijd wat ze zouden moeten doen om hun vee te beschermen.

Roofvogelvervolging is ook al heel oud in Nederland. In de 'Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels' is er zelfs een heel hoofdstuk aan gewijd. De illustratieve foto's van uit het nest geschooten jongen of de buizerdmoeder die op het nest is doodgeschoten of de röntgenfoto van een met hagel gedode buizerd zijn gruwelijk. De tekst van dat hoofdstuk 18 heb ik met weerzin gelezen en wil er hier niet over schrijven. [3]

Laten we hoopvol kijken naar de toekomst van de roofvogels in Nederland en in het bijzonder van Rotterdam. Te beginnen met de vier jonkies op het nest op het dak van het Erasmus MC.

[1]= Roofvogels & uilen (hun leefwijze, voedsel en jachtmethoden), Henk van den Brink (2005), blz. 124-125 [2]= ibid. blz. 67 [3]= Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels, Rob G. Bijlsma e.a. (1993), blz.235-255 (Met weer grote dank aan de Kringloopwinkels die ons met materiaal ondersteunen! Anders konden we nooit zo diep gaan!)

De Berninitorren in Prinsenvpark vanaf het kunstwerk 'Vierkant eiland in de plas' van Frans Wit

Herman Schildert

Herman Schouwenburg woont in Het Lage Land. Hij is tekenaar. De achterkant van de RIJK weet hij telkens tot een mooi plaatje te maken.

Zie zijn werk op:
www.instagram.com/hermanschildert of
www.facebook.com/hermanschouwenburg
 of www.flickr.com/photos/hermanschildert

Koopgoot vanuit de Burger King, zicht op Beurstraverse, Bijenkorf, Beursplein en WTC

Demonstratie 'gratis OV voor ouderen' bij stadhuis Rotterdam op de Coolingsingel

Bedankt voor het lezen!